Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дехь ● ШИНАРА, 1 ДЕКАБРЬ, 1981 шу. ● № 144 (8534). ● Мах 2 кап.

Вай республики къахьегамхоша, берриге советски нах санна, кхъ йоерзалой СССР 60 шу дузаче ніЕйна сийлен-да кхьабехара, Нохч-ГІалгІайчен автономе 60 дузачел шой лоІалах из Россена юкъелха 200 шу дузачел деколте кхъахьетамь сонгІат кийчдара. Цу дезача денвй сийна доккхий социалистически декхарам тІаийцад хІара промышленни предприятей, транспортен гІишлошъечен организацей, хаакгъа боахама кхийча доагъой коллективаша. Цар тІагІерте кхьосам лоаттабу производства эффективность арахецача продукце дикахи лакхъяра. Республики къахьегамхоша тІехкхочашъдай итт бетта хадж. Пачхьалкхен аленах лаьрхІачул сонгІа арахийцай ворхІ миллион гарге сома мякха товарни продукци.

Хоьш ма хилара, хІара коллектива болха тІа кертте ра хьехкам лоархІаш ба продукци маьхаде дикахара пачхьалкхен илам кхоачашъяр. На тІа-тІа тоалу продукци дикагІа яр хул. Цудухьа промышленности бакхлоша шоай

ХАДДАНЗА ЛАКХЪЕ ПРОДУКЦЕ ДИКАЛ

кхаи хьинари кхо да деш къахьег арахеца продукци ма могта дикагІа хилийтара, производства эффективность лакхъяра. Цу дакъе дика ва йоалаш къахьегаш ба уж. ХІана республике пачхьалкхен дикала Знак йолаш арахецаш я 178 тайпара йола продукци, царех 105 изделе арахед республикански доалахьарча предприятеша. ХІана вайцига хьача ерригача продукцех 34,2 процент яр лакхарча категорех я.

КПСС XXVI съезда решенеш тІа, уж дешоша хиннача КПСС ЦК ноябрьски Пленума решенеш тІа белгалдаьккхад продукце дикал кхадданза лакхъе оаш хилар. «Дикала Іатхъаш да деррига а, — аьнна КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела воаккъоста Л. И. Брежнева, — сталаш отладка алга, материалий характеристика, чертеж, производствера распорядительность кийса хилар. Деррига а из могте да. ХІана цу факторех хІаранар хьадолалуча магтане бе хьадда бола исполнителаш. Цудухьа деррига а бухсоц цал тІехье да хаха цІена болх барам, цар балхе дикалах».

КІоарга чулоацам бола уж дешаш кхоачашъяра программа а хиина дІаоттаь деза. Цу лостамах къахьегаш йола коллективаш кІезига яц республике. Царех цаІ я КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома карара кара тела ЦІе Байрах лелаеш йолча Грозненски швейни производственни объединене коллектив. Укхаза дукхьал уких шера отчетаца я хь, пачхьалкхен дикала Знак хьожалийтай 72 барзкъаша, хІаьта лакхерча категорех деррига укхаза хьадеш да 88 тайпара дола барзкъаш. Продукце дикала уж раллева ю комплексни система юкъейоалайй объединене. Дукхьал цо ше кийчъяьча 27 стандартах болхлоша тегаш да барзкъаш. Объединене ерриге арахецача продукцех лакхерча категорех хьеш я 31,4 процент яр. Кхы мел йола продукци цкъа дІаелча юха ца ерзаеш дІайохийташ я.

Продукци дикагІа хилийтара хадданза тІахьожам лоаттабу объединене кулгалхоша, общественни организацеша, халкъа тІахьожама контролераша, ОТК болхлоша. Хенгахьа чакхдоах укхаза «продукце дикала ди», тІехдаш мара барзкъаш хьа ца деш бараш опыт шерра йоаржаю. Цудухьа барзкъаш тегаранта бараш кхаш Іалаьмате дукха кхьахатам ух.

Из лоархІаме болх иштта дика вІаштІехьабаьккхаб «Грознефтеоргсинтез» производственни объединене предприятеша а. Цига ерриге арахецача продукцех 41,9 процент яр пачхьалкхен дикала Знак йолаш я. Дика хилар да белгалйоалаш я «Красный молот», «Электроприбор», «Автоспецоборудование» яхача, опытно - экспериментальни, радиотехнически, «Медпнструмент» яхача заводашка, кхыча предприятешка хьаю продукци.

Цхьабакъда, продукце дикал лакхъяра бола болх тесселхабеш йола коллективаш а кІезига яц республике. Царех я Грозненски нога гІирс бу, Назрановски трикотажни фабрикаш, «Терек» яха производственно - мебельни объединене, № 1 йола гІишлон-материалий комбинат, художественни промыслей производственни объединене, кхы йола предприятеш. Цар брак йолаш продукци арахецаш моттигаш кийсъялрах дукхагІа дІеухийт бийдах, материалаш, доагор, электроэнерги, болхе ха.

Масала, уйх шера Назрановски трикотажни фабрика арахецача продукцета цкъа хьежачи брак ярах хилна зе 7400 сом хилар. «Терек» объединене хинпар итт эзар сом да. Иштта гІулакхаш кийсяу лакхе цІераш хилча а кхыча а предприятешка.

Продукци дикагІа хилийтара йола луьстиш бецаш социалистически декхараш тІаоцаш цкъацкха коллективаша. Цхьабакъда уж кхоачашъяц дукхаха.

Продукци хІа-тІа дикагІа хилийтара чІогІа лоархІам болаш гІулакх да дикала управлени яра йола комплексни система хІара коллективо производствена юкъейоалаяр, предприяте ше кийчъяьча стандартех продукци арахецар. Из болх иштта лел хьожаш хадданза тІахьожам лоаттабе декхарийла ба предприятей кулгалхой, специалисташ.

Парте горкомаша, райкомаша, халкъа тІахьожа комитеташа брак йолаш продукци арахецаш барашкара доагІаш дар хьа а дехаш, цІенхаштта бехктохкаме уз беза уж. Болхлой юкъарча собранешка, производственни совещанешка каст-каста дувца деза продукци дикагІа хилийтарах дола дешаш. Шерра юкъедоалиде деза бригадни формах къахьегам вІаштІехьбоалийхкъа.

ХІара коллективера инженерно - технически болхлой, ВОИР-а, НОТ-а советаш декхарийла я Іалманеи техникаи керагІдаьккхараш, керда техникен дикагІйола технологи, рационализаторашеи изобретателашеи кийчъяь предложенеш ма могга сихагІа производствана юкъе а ккхьаш, продукци дикагІа хилийтара керда мальхьаш леха. Іалаш ларда тІа вІаштІехьбаккха беза хІара участкера болх. Хан-ханнахьа чакхдаха деза «продукце дикала денош». Цхьакхха тайпа брак ца кийсйолийташ, шоай уннагІа а долаш продукци кийчъеш бараш опыт шерра йоаржае еза йоагІа.

КПСС ЦК ноябрьски (1981 ш.) Пленума решенеш йоазза чухь а йоадаш, СССР-а я республика а юбилейни сийлен кхьабахара къахьегама вахте эттача хІара коллективо, тІагІертен кхьосам лоаттабе беза хьаю продукци дикалеи тІехдиеш кара а ца хулийтащ, уж шера дІайха тІаийца декхараши хаиех хьадха кхоачашдера.

Даь никъ хьаллаьца

Шийла даро хьехкаш, кхаьла ди дар Нохч-ГІалгІай гІишлошъечен управлененa чуйоагІача № 105 йолча дІахоха леллача механизированни колонне шоллагІча участке со вевача хана.

ДІайха бароетье, хий чекхдаргдоаца комбинезонаш тІайийха камеицикаш, плотникаш, монтажникаш, бетонщикаш боахкар бІубенна къахьегаш. Старопромысловски шоссе гІолла хьалдодаш метта оагІорахьаре дукха гІишлош я цар хьалхьеш. Ух шера юххьанца хьал а дакь 50-и 70-и квартираш йола цах чубаха цІенош 243 моттиг йола «Старогрознефть» НГДУ болхлоша лаьрхІа общежитии эксплуатаце дІаеннай Вокое Бадрудина кулгалдеча уйх участка гІишлошхоша. «Дикен» «тІехдикен» аьнна мах баьб цар пачхьалкхен комиссес.

Дика толемаш даьхад участки болхлоша уйх шера. Хавал цаІ ала бутт хьалха кхоачашъяьй цхьайтталлагІча пятилетка хьалхарча шера план; аламал-сонгІа даь гІишлон-монтажни балхаш 50 соаеІча эзар сома мьаьха да. ХІаьта цу чакхдаллехьа кхы а мавал ираза сонгІа маьха балхаш дергд участка гІишлошхоша.

Шоай балхах, даькача толамех дувцаш воагІа участка мастера Магомадов Хьумида аьлар:

— Аьа айоа ледереар тхоай эттара дикагІболча болхлочух Газмагомаев Османах, бахьйа, сона хац из маалта хьаде деза.

Болх беш боахмача гІишлошхоша тхо дІатІадахача Хьумида цІеаг тІахьожаберечи юкъерча дегІара волча зІаминга са.

Из вар дикагІйола плотник Газмагомаев Осман.

ГПТУ-9 тІехдика дешаш чакхъьйнак а аттестатки юртбоахама гІишлошъяра мастер хилара тешал деш дола документаш хьа а ийце 1977 шера Серноводске курорте плотникалле балха воагІа Газмагомаев Осман.

— Тхона мастераш ба хоьаш, цу балла хьожавой хьо? — аьнна цийга участкан кулгалхочо даьча хаттара шой луш Османа аьлар. — ХІанзе хьалха ва со цу балха вахь, опыт яц, тохьах болх баьбац, вахацара болх бовзац, со плотникалла дІаяча моттиг яле, тІамеа, тІехьо балхах валача хала гІортаз со мастерелла.

Училища тІехдика вастекьахкчаль а, дукха дар юххьанца кхоана боллло ца кхетам. ЗІамигача сага хьехар деш, балхах из дика дІакхетавеш, комкъостал деш, лаьца цун хьехамча а хиина дІаэттар вокхагІвола комкъост бригадира гІоьча Воловик Павел Гаврилович. Цун хьехамца, комкъосталца Грозненски нехкдаьтта институте гІишлошъяра факультета сайрийчарча отделене деша дІаотт Осман укхаза болх баь шу доалашще а.

Халонаш тІаккхет, хІана аьлча, итта дац бІаргчача дийнахьа болха а вольла, тІаккха институте деша. Дукха я укхаза с ешаш чертежаш, курсовой проекташ. Дика лоархІаву Осман шийна дешарах. ХІане 4-ча курсе дешаш ва из. Дешаро гетта ра дика комкъостах яу цунна болха тІа. ГІишлошхой балха ерриге операцеш дика йовз зІамигача сага, хІаьта а шийна кертера болх — плотникалла дикагІа хет Османа.

ХІанз Осман тІехдика говзанча, 4-ча разряда плотник ва. Шийн болха дешари дика дІадахьаша цхьана хьинаре дакъа лоацаш ва из общественни вахаре а. Массехк шера комсомольски организаце секретара заместитель хилнав О. Газмагомаев. Комсомольски субботникаш, сахьердаме сайренаш дІахьоь, пергаеташ, листокаш-молния, «Талах белгалбаьнна» листокаш арахецна дукха общественни болх комсомольцаш воьжна кертте мутІахьна оттош цаІ санна массарьа ревза я волаш цунна дика рекомендаци лаара тІехьа кулгалха айдир кандидата. Уж тешар шийн белла тешаш ю бэновергбоацыллах. Из иштта вала а хилар. Къона коммунист партийни бюро а постройкома а член ва хІанз.

Бокхяа ба ГазмагомаевгІар дезал, бархІ воІн цхьа йоІ кхеду Османа даси нанеси. Шоай даьи воший цига хьал а лаьца, Нохч-ГІалгІай гІишлошъеча управлене чуйоагІача СМУ-7 каменщика болх беш ва воша Іалхам. Серноводски юртбоахама техникуме дешаш ва ши воша, Іаббас механикх хила безам болаш ва, хІаьта Салман — гидромелиоратор. Вожаш школе дешаш ба.

ХьатІахкхоач сайре. Цхьан тхойна кІаьа гулту Газмагоаерша тохаш верга аькача дешарах. Чоче вокккагІволча вошас Хьусена. Сикхе шоай урокаш а йийл телевизорга хьажа кхьача цІагІа болх зІамагІбараш, хІаьта Османи техникуме дешаш бараш бус шоай чертежашца. Бийсанна 11 — 12 сахьат даллалца латт цар корашка сердал, тІаккха дІайоа. Тахана гІулакхаш чакхдаьнна, кхоана ІуррегІаьга балха ваха веза. Иштте да вай заманхочуи сийрда сибат, хьаьвала гІулакхаш.

Р. АУШЕВ.

СУРТА ТІА: дикагІвола плотник О. Газмагомаев шийна балха метте.

Автора сурт.

ЮРТА БОАХАМА ТЕХНИКА ТОАЕШ Я

ЯХЬ ДІАЙОЛАЯЬРАШ БОЛЧА

Воккха боахам ба Сунженски района «Победа» колхоз. ТІехьаюзаш йола техника, комбайнаш ца лаьрхІача дукхьал тракторааш 112 я укхаза.

Царех 23 уйх шера йисьлагІчен 26 тІадоагІача шера цхьоалгІчен кварталашка тоае езаш я аленагІа. Техника сихен дикех тоаяра республике яхь йоаржаяра шоаш — сунженцаш инициатораш хиларах терра, уйх йисьлагІча кварталe ерриге тІехьаюзаш йола техника кийчох мутІаре дІа а оттаеш шу чакхдаллехьа 26 трактор, 80 процент алат чуэцаш йола комбайнаш тоае, хІаьта ерриге техника 23 февраль хьатІаккхачалц кийчох мутІаре дІаоттае, доагора-смазочни материалашта кхои бе, техника тоаяра дІададар лохде социалистически декхар тІаийцад цу боахама къахьегамхоша.

ЙОККХА да механизаторий мастерске коллектив. Штате волаш болх беш 14 саг мара вац. Цхьабакъда, царех хІаравар шийн балха говзанча ва. Масала, Сийлахь боккхача Даймехка тІема ветеран, слесарь - моторист коммунист Фатеев Анатолий Михайлович. Пенсе воллаше а мастерске къахьегаш ва из. Дика а сиха а ду цо ше хьадер. Дн дІадаийтац цаІ ах балха норма ца еш. Цул сонгІа, къоабарий тьехамча а ва из. ХІаьта шоай тохараш Выролов Владимир, Секунов Александр, Моисеев Александр бийца валац мастерске заведующи Теслович Василий Федорович.

Дискаш, валаш, фенташ кхыйола 30 тайпа оатхалаш керда хьаю цар, тишъенначул тІехьагІа реставраци йийх метта а оттаю. ХІаьта цар хьаль оатхалаш заводе кхьарех къоасталуш а яц, — йоах Василий Федоровича.

Иштта дика болхло ва тракторий гидросистемаши топливни аппаратурен тоаеш вола Шпачко Григорий Антонович а.

Кулгалкхой рьаза болаш къахьет мастерске болх беча кхьчар а. Балха норма кхоачаш ца еш цхьанкха а вац.

Дика вІаштІехьдаьхад укхаза болх беш болчар къахьегама а салаІара а хьалаш.

— Коленчати валашта кхыча оатхалашта шлифовка ю станок хилча кхы хІама эшацар тхона, — йоах мастерске механик-контролера Могильный Александра.

Делкъа ха хьатІаккхачача тайп - тайпара а маьха дарегІа а хІама яа йиш йолаш ба вах мастерскена юххе йоаллача столове. Мукъача хана ловза шахматаш, шашкаш, домино я, деша газеташ, журналаш да салаІара мастерске лаьрхІа хьакъоастаньча моттиге. Цига хІара кІирагІа цкъа е колхоза керттерча инженера А. Харланова, е мастерске заведующе, е механика-контролера политинформаце ю вай мехкен дозал дехьен хиннача кердача гІулакхех.

Мастерске болхлоша керттерча дакъе тракторий хийтателаш, топливни, электрически аппаратура, кхы тайпа тоалхаме оатхалаш, системаш тоаю. ХІаьта трактор вІашагІъяккха а юха вІашагІйолла, цун дола дакъа тоаде а декхарийла трактористаш шоаш ба. Цудухьа мастерске болхлоел сонгІа хІара дийнахьа колхоза бригадашкара дукха механизатораш хул укхаза. Уж машинашца Іуйранна болха хьа а боалабу ца а бут.

Хьалаш вІаштІехьлахарах болх аттача баккхарах колхоза кулгалхоша ста йоаккхонга хьежжа къа а хьег мастерске болхлошеи механизаторашеи. Из хьагойт цар хьоккхамаша а. Масала, октябрь бетта планагІа 6 тоае езаш 7 тоайир, хІаьта ноябрь бетта 8 тоае езаш 10 дІаоттаьй кийчох мутІаре.

Мастерскера цхьа трактор араялац цунна мел дика гІулакх даьд лаьрхІа вІашагІъяла комисси ца хьожаш. ХІаьта цунна юкъебоагІа колхоза керттера инженер, мастерске заведующи, механик-контролер, из трактор йолча бригада кулгалхо. ГІалат гучадаьлча дІахо тоайт трактор. Цхьабакъда, хІанзалца цу тайпара моттиг хиннаяц. Цунна тешал ду тоаяьча тракторашта уттаьча акташа.

ТІехьаюзаш йола инвентарь бригадашка тоаю. Геттара дика чакхдоакх из гІулакх Зыбкин Аркадий Константиновича кулгалдеча цхьоалагІчен Табаев Борис Александровича кулгалдеча шоллагІчен бригадашка. Тоаяь, гостехнадзоро дІадеххача тайпара даьтта, басар хьекъа 95 процент тІехьаюзаш йола инвентарь Іан замалахьа доаттаяра дІаоттаьй цар.

— Техника тоаяра республике йоаржаеча яхье тха колхоза коллективо дІадахача шин шера хотало яьккхар. Хьалхе дІаяла дага дац уйх шера а. Шу чакхдаллехьа ерриге тІехьаюзаш йола инвентарь, 80 процент алат чуэцаш йола комбайнаш, планал сонгІа къоъ йолаш — 26 трактор тоае тха коллектива низ дІакхоачаргхиларах шеко яц. ХІаьта сурахьен Іайн планагІа тоае езаш йола 48 трактор 15 феврале кийчох мутІаре дІаоттае хьожаргда, — аьлар Теслович Василий Федоровича тІеххьара.

Йоакхо ю укхаза керда механизатораш кхебара а. Хьалха санна курсашка деша 20 саг хьаьца лерхІ.

М. ХАМАТХАНОВ.

ДЕША ДАЙ БА

Дика вІаштІехьбаьккха чакхбоаках юртбоахама техника тоаяра болх Надтеречни района «Горагорский» совхоза коллективо.

БІаьстан кхаьнначча балхашта техника сихен тешамен тоаяра тІахьехаш йола Сунженски района механизаторий, инженерно - технически болхлой инициатива хьал а лаьца совхоза къахьегамхоша дош деннад комбайнаш йоацаш ерриге техника 23 февраль хьатІаккхачалехьа тоаяь яикха, хІаьта тІехьаюзаш йола инвентарь цхьоалагІа январь тІаккхоачаш кийчох мутІаре дІаоттае. Лаьрхіар кхоачашдар дукха шерра яхь йоаржаяьй.

Яхье хьалха я Хасанов Юнуса кулгалдеча тракторни бригада коллектив. Тоа а яь кийчох мутІаре дІаоттаьй цо хІанале 10 трактор, трактора тІехьаюзаш йола 11 тележка, деррига кхаараш, культиваторащ, 33-нех 25 сеялка.

Из толам баккхара геттара доккха воакъостал дир мастер-наладчик Тахаев Султан, слесараш Шомаев Лечи, Натоиев Асланбек санна болча болхлоша. Лакхе цІераш яьхачарех цхьанне а ца дІадалийтад балха нормаш дийна тІеххоачаш ца еш. Хьадер тешаме а ду. Цар сийна отделене кхай тІарча стане ЦІе байракх айяьй.

Шоай декхарех дика доархІабу бригада берриге болхлой. ХІаьта къаьстта дика къахьет механика Байгириев Езеда, мастер-наладчика Багоев Висита, слесараша Джабраилова Рамсас, Алимханов Алте, Атабиев Вахас. Тха машиний керттера «хирургащ» ба уж, оал царех механизатораша, шофераша.

Юртбоахама техника тоае езаш уйх шера а тІадоагІача шера хьалхарча квартале а шоашта хьалхашка летте декхараш толамца тІехкхоачашде шоай вІаштІехьдаргхиларах шеко яц совхоза инженерно-технически болхлой а механизаторий а.

А. ХАДЖМУРАДОВ,
Надтеречни района «Путь к коммунизму» яхача газета корреспондент.

ХЬАЙБАШ ТОЛАМЕ ІАНГАРА ДАХАР — КЕРТТЕРА ДЕКХАР

Хьайбаш Іаигара дахар эшамбоацаш кхехкадеш йола ха я. ЦхьайттіалагІча пятилетка хьалхара шу толаме чакхдаккхара, хьайбаш продукцеи ахьра планаши декхараши тІехкхоачашдара хьанир айдика къахьег республика колхозийи совхозийи фермашкарча къахьегамхоша. Укх шера итт бетта дуал дукхагІа дьаьккхад соахка цу юкъа даьккха хинначул — 16 процент, шура — 6, фуаш — 12 процент.

ХІана дика хьоккхамаш гойт Ачхой-Мартановски, Шелковской, Назрановски, Наурски, Советски, Веденски районашкарча хьайбаш леладераща, хІаьта Советски района хІанзале 133 процент кхоачашъяьй пачхьалкхена шура дІаллара план. Хавал дикка хьалха планаш кхоачашъе тоаонаш йолаш я вох районаш а.

ЛоархІаме гІулакх да Іаи замалахьа дика доакъар дІайха кхийши хьайбашта хилийтар, хьайбашка хьежа дика коллективаш вІашагІйоахкар. Уйх шере дукха а дукхагІа кийчдаьд доакъар. ХІаьта цхьайолча районашкарча боахамаша шоай кхоачамех пайда эцац, уйх тІехьарча хана кІезигьялийтай доахангара йоаккха шура.

Иштта уйх шера октябрь бетта Грозненски, Надтеречни, Шалински районашкарча боахамаша яьккха шура соахка цу бетта яьккхачунца наьйсйоча кІезигагІа я.

Дукха хв йоацаш баьча тохкамо хьахьенкхад цхьадолча боахамашка хьайбаш Іангара дахара де дезараш вІаштІехьдаькха ца хилар. Цу гІулакхага цІенхаштта ца хьажар. Сунженски района Орджоникидзе цІерагІча колхоза доахвина йол а силос а телацар, уж дешаш дар бььаш кІезига тІайолча даьгІенашка. Шин бІаь етт ба цу колхозе. ХІаьта хІара дийнахьа пачхьалкхена дІалу шура 150—170 килограмм мара яц. ХІара Іаттагара йоаккха шура цхьан килограммал кІезигагІа я. Колхозо план кхоачашъяц.

Дукхьал доакъарах пайда эца на хар мара кхы бахьан дац Шалински района «Дикалла» яхача совхозе доахангара кІезига шура йоаккхаш хилар а. Уйх шера плана Іа дІаяла йоагІачул 600 тонн гарга кІезигагІа я цу боахамо пачхьалкхена дІаеннa шура. Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача колхозе моша доакъар толаш дац, из кхьчахьара тІаь кхь. Іа даьккхара вочча хьале кийсъеннай «Гудермесский» совхоза фермаш а.

ДІадахача шерашка хьайбай боахам йо лелабарах чІогІа критика йир Сунженски района XIX партсъезда цІерагІча колхоза правленена (председатель Ясиновский, кертера зоотехник Богатырев).

Цар цу критиках пайда а эцаш доакъар дукхагІеи дикагІеи хургдола гІулакх вІаштІехьдаьккхад, кормоцехаш болх бе йолаялийтай. Иштта йоакхо ярах дика хьоккхамаш гойт хьайбаш леладераша. Дукха хІама ца эшаш хьалха йоахаш хиннечул цкъза дукхагІа йоах пачхьалкхенга шура, толаме кхоачашъю планаш а тІеийца социалистически декхараш а. 1700 етт ба цу колхозе бетташ. ХІаранена дийнахьа лу 2 килограмм концентрированни доакъар, силос — 25, жом — 10, ча — 5—6 килограмм. Цу рационах кхоаб доахан района кхьча боахамашна а. Кхоабе а цига миссел шура яккхац. Цо хьахьокх колхоза правлене дукха шура луш дола доахан шоай фермашка хилийтара а дикка белхаш чакхдаха хилар. Лоацца аьлча, шоай хьайбай боахам тоабьй йолхозо.

ДІадахача Іано кхоаттадаь хьахьенкхар эффективни методех кийч а деш доакъар лелхаш хилча, хьайбашта дикагІа дуаш хилар, цо боахама бокхха пайда белга. Укх Іай хьайбаш иштта кхабар фермашкарча къахьегамхой кертера декхар. Геттара сиха фермашка хьатІаоза деза доакъар, вІаштІехьдаккха деза из лорадеш, цун учет хургйола гІулакх кхыдараш. Цхьа килограмм хилнал дола доакъар доаде йиш яц, цун кхом бара, лорадара эпарашка хьажа беза фермай кулгалхой.

Республикерча 180 кормоцехах 100 хІанз хьайбашта доакъар кийчдеш я. Укх деношка болх бе йолалу керда хьалъяьраш а. 1 январь хьатІаккхачалехьа ерриге кормоцехаш болх беш хургья.

Къаьстта кхом беш леладе деза концентрированни доакъара лаьрхІа хьакъоастадаь ялат. Хьайбай тайпашка хьежжа кІаьдеш горгІаш Іехьа тела деза на. Концентрированни доакъарашца кхехка а деш уттаде могаду цхьа вар дешначен ялатах даькхар. Комбикормаш а могаиц кхехкае. ХІана аьлча, царех йоакха витаминаши кхы активни биологически хІамаши ехе а ехе дІайоал. Деххьа хилча концентрированни доакъар дика дуалц хьайбашка. ДикагІа дуъ дІайхача хица дошадича.

Укх Іай дукха дуадергда хьайбашта ча. Шелковскойи Наурскийи районашка алат детташ гранулаш а еш жена уттадергда, хІаьта кхьча районашка тайп-тайпара хІамаш етташ кормоцехашка кийч а деш уттадергда хьайбашта. Геттара дика доакъар хул тІоадал дукха йоалла моша силоси чаи вІашагІкадича. Из кийчде деза хьайбашта дІадала 3—4 сахьат хьалха. Талха доладенна ча могаргдац цхьаннахьа а дІадахийта кхалхагІа лаьрхІа Іанарца обработка ца йича.

Хьайбашта кхоачаш хилза тух лоаттадаьра а хадданза йоакхо е еза. Цо воакъостал ду доакъар дикагІа даари, кхьча дукхача гІулакхашта.

Фермай специалисташа хадданза йоакхо е езаш гІулакх да хьайбаш чудоахка кийши цІенеи дІайхеи хилийтар, хийи электроэнергии йоацаш моттиг ца нийсъялийтар, кхьча эшарашка хьажар.

Іан замалахьа дукхагІа дахк доахан. Іаьсий хьалхерга хьежжа мара дукхагІа хила йиш яц цар Іулаш. Цудухьа, бокхха лоархІам болаш гІулакх да Іан замалахьа даь Іаьсий цхьаккха а ца къастийташ бІаьстанга дахар. Эггара хььнагІеи дикагІеи дола доакъар царна дехка деза.

Деттаи дола доахан дукхагІа хилийтара мел эшараш деш хила беза фермашкара специалисташ. Шин шерага кхаьча шинараш шоай ханнахьа бугІе гІоргдолаш къаьстта дика, кхоба деза Іан замалахьа.

КПСС XXVI съезда решенеш толаме кхоачашъяра торонаши кхоачамаши долаш ба республика колхозийи совхозийи хьайбаш леладераш. Царех ма боагІара пайда а эцаш хьайбаш толаме Іангара дахар керттера декхар ду.

Г. ПЕТРОСОВ,
Нохч - ГІалгІай АССР юртбоахама министерства керттера зоотехник.

Нох. П. Г. КАЩЕЕВНА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАККХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

У К А З

Дукхача шерашка партийни органашка берхате болх барахи вахча дийнахьа дена шовзткъе итт шу дизарца дувзаденнен Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккхехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла нох. Кащеев Петр Георгиевича — КПСС Нохч-ГІалгІай обкома организационно-партийни балха отдела заведующена.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1981 шу. 30 ноябрь.

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера план хаьал хьалха кхочашъяра доккхий социалистически декхараш тlа а ийца, уж толамца кхочашин тlехкхоачашин деш болчу болхлой дукха ба В. И. Ленина цlерагlча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахачу заводан коллективе. Царех цаl ва слесарь, коммунистически къахьегама ударник Бабалиев Владимир Рубенович. Ше хьожаш йола технологически оборудоване массаза а балха тlа тешаме а хулийташ, хlаре сменах нормаш юкъера даьрхlача 125 — 130 процент кхочашъю цо.

СУРТА ТІА: слесарь В. Бабалиев.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ТОРОНЕХ ПАЙДА ИЙБИЧА

«Сунжанефть» НГДУ мехкдаьтта запасаш кlезигьелларах, Карабулак - Ачалуки, Заманкул яхача мехкдаьтта доаллача моттигашка дукхагlча даькъе скважинашкара хьадоагlаш дар хий хилар бахьан долаш, кlезигденнад доанкхаш дола «Іаьржа дошув».

Цудухьа «Сунжанефть» НГДУ кулгалхошеи промысловикашеи даим лех мехкдаьттех гази дукхагlа хилийтара дола наькъаш, пайда эцанза йола торонех пайда ийбу. Цу гlулакхаша торо хулийт производства эффективность лакхъе, скважинай коэффициент айе.

Цу хьалашка мехкдаьтта доакхача интенсификаци яра методаш юкъейоалаяр, цу даькъе мехкдаьтта тlоанашта низ тlалоаттабар, скважинашта капитальни ремонт яр, скважинай къахьегама овсарле лакхлургйола, иштта лаьттан ченашкара хьалоагlаш дола мехкдаьтта совдаргдола методаш производствана юкъехкувлар санна дола балхаш чlоагlа лоархlаме хилар дика кхетадир мехкдаьттахоша.

1974 шера денз кердача методах доаккхаш да тlерча мелашкара мехкдаьтта. Духхьал на метод юкъейоалаярах мехкдаьттен гази йоахача управлене хlара шера доанкхаш дола мехкдаьтта 50 эзар тонн газ 60 миллион кубически метри хиннай. Йолх беш йола скважинаш хий мара мехкдаьтта а ца луш болх бе йолаьача скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективо лакхе дадача тlоанашкара мехкдаьтта доахаргдола гlулакх вlаштlехьдоаккх. Масала, укх шера дlабахача итт бетта капитальни ремонт яьй 15 скважинана, из бахьан долаш тlаккхийтта мехкдаьтта 1100 тонн хилар.

Скважинашта капитальни ремонт еча хьинаре нъв а хьегаш, шоай декхараш массаза а цlена кхоачашдеш хиларца белгалъяьнна я мастераш Н. А. Кадзиев, А. М. Махнычев керте летта бригадаш, бурувдеттараш Ф. И. Бутенко, Н. В. Хирьянов, И. П. Карагичев, кхы дукхабараш а.

Мехкдаьтта тlоанашта низ тlа а лоаттабеш, Карабулак — Ачалуки яхача мехкдаьтта доахачо моттигера кlеж а еттийташ «Іаьржа дошув» дахар эггара пайданегlа йола метод хиннай. Мехкдаьтта тlоанашта низ тlалоаттабарах НГДУ коллективо хlара шера луш дола «Іаьржа дошув» бlаь эзар совгlа тонн я. М. А. Беляев керте латтача мехкдаьтта тlоанашки хий чуухийтача участка коллективо толамца кхоачашъю ший планови заданеши тlайица социалистически декхараши. Укх шера дlабахача итт бетта тlерчен кlаларчен мелашка цо чудахийта хий 431 эзар кубически метр я, из хул планах лаьрхlачул дукхагlа. Из болх беча къаьстта дика къахьегарца белгалбаьнна ба операторащ В. А. Падколзин, В. С. Шляхов, слесарь И. И. Исковский.

Укх тlеххьарча хана тха мехкдаьттен гази йоахача управлене шерра социалистически яхь йоаржаьй паччахьалкхен плани тlайица социалистически декхараши тlехкхоачаш дара, къахьегама дисциплина чlоагlъяра, рационализаторий болх тоабара, керда техника кареерзаяра, къахьегам lилман ларда тlа вlаштlехьбаккхара.

Социалистически яхье хьалхалаттарий, производства новаторий, рационализаторийи изобретателийи опыт шерра йоаржаьй, цох бизза пайда ийбайт. «Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта!», «Тlехьабусараш боацаш бе болх» яхача девизех йола социалистически яхь шерра яьржай ерригача производственни участкашка.

Социалистически яхьа итогаш еча къаьстта чlоагlа лоархlам а беш ларде лувш эффективности динали лакхъяра дешаш, керда техники технологии производствана юкъехкувлар, производствана интенсификаци яра даькъе лоаттабеча къовсама коллективерча хlара болхлочо дакъа лацар, къахьегам вlаштlехьбаккхара йолча дикагlча методехи приемехи пайда ийбар. Тlадоагlача шера денз хlара шера социалистически яхьа итогаш еча хана ларде лувцаргда скважинех пайда ийбара коэффициент лох ца йолийташ цхьан боараме хулийтилга.

Укх шера мехкдаьтта даккхара интенсификаци яр дукха чакхъяьхачача мероприятеша тlаккхетийта мехкдаьтта 5 эзар тонн гаргга да. Мехкдаьтта даккхара интенсификаци яр дукха скважинех пайда ийбара коэффициент лакхъяр дукха йола мероприятеш чакхйоахача lалаьмате дукха балхаш даьд В. Н. Синяткин керте латтача мехкдаьттен гази йоахача цеха коллективо. Укх шера октябрь бетта духхьал цо ше планал совгlа даьккхад 1440 тонн мехкдаьттен пхи миллиони пхи эзарк кубически метр гази.

Къаьстта дика къахьегарца укхаза белгалбаьнна ба боккхагlйола операторащ М. Е. Могильный, С. Л. Бельтоев, операторащ Х. Гадзиянов, В. Н. Борзенко, воккхагlвола инженер - технолог В. Ш. Дардаев, кхыбараш.

Керден пайданегlен мел дар производствана юкъехкувлара, болх беш йола скважинаш кlезиг ца ялийтара, царга дукхагlа болх байтара берригача болхлоша, специалисташа, инженерно-технически болхлоша хьинаре дакъа лацарах вlаштlехьдоал цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера плани тlайица социалистически декхараши толамца кхочашде.

Д. КОРШАКОВ,
«Сунжанефть» НГДУ начальник.

Республика халкъа тlахьожама комитете

Іалам лорадар — бехктокхаме гlулакх

Хий кхоачамаш лорадара, царех дикагlа пайда эцара республика Министрий Совето еша задани Гудермесски районе во кхоачашъеш хилар белгалдаьннад республика халкъа тlахьожама комитето тохкам бича. Цхьайолча предприятешй организацейи кулгалхоша де дезараш даьдац бlеха хий хишка чу ца ехийтара. Гудермессерча города каналнзацех бизза пайда эцац. Проектах дийнахьен буси 5,6 эзар кубически метр бlеха хий чаиздаиха йиш йолча доаккхар 2 эзар кубометр мара дац.

Района боахамаша чкъаьрий долча lамашка пестицид яха дохьаж доалла молхаши хьайрай фермашкара бlеха хиши чуухийт. lамашта гопа хьаро лораде дева доазонаш къоастадеь дац. Дуга кхедеча совхозаша севитарни зоне пестицидаш лелаю. «Брагунский» совхоза дуга дувча чекашка балхаш деча хано Гудермесски ПМК бехкагlа Шолиж чув цох хьадоагlача канала чуй бlеха хlамаш чу а яхийта чкъьрий доадаьд 66 эзар сом зе а дeш. Цу гlулакха Гудермесски прокуратура следстви еш я бехке бараш бехктокхаме оазра. Шолж бlеху «Гудермесский» совхоза хьакхий фермера бlеха хиш lочуухийташ а.

Бlеха хий оросительни канала чу ухийт авгонии депос, Гудермесс Кирова цlерагlча улица тlа lамарч оттадаьд Гудермесски АТП машинаш юлаш lоухача бlехача хиво. Валиа яха хий бlеху районни центральни больницерен да воацаш йолча скважина чуре хьаухача дlайхача хи тlа бахача неха баяк а яь lоухачен хиво.

Района предприятеш, организацеш, совхозаш хий лорадеш яц. «Терек», «Семеновод», «Гудермесский», «Брагунский» совхозаша дуга дувча ченашка плапировка ца ю итт шу совгlа ха я. Цудухьа. дlадахача шера боарамал совгlа Гудермесерча гидроузлера хий доадаьд 19,7 миллион кубически метр. Хlаво реконструкци е езаш я дукхагlйола дуга дувш йола чекаш.

Районе доал ца деш лелаю артезиански гlувнаш. Уж лхийтта я. Дийнахьен буси царех 3 эзар кубометр хий хьаух. Хlаьта цох пайда эцар 10 — 12 процент мара дац. Артезиански гlувнаш лораяра санитарни зонаш хьакъоастаяьяц. Царна гонахьа ушалаш эттай. Эшача боарамах хий хьаахийтара цхьекка хlама даьдац. Цlенача а бlехача а хина учет лелаяц.

Районе цхьанкка а боахам бац химически продукци лелаяра типови складаш йолаш. «Терек», «Гудермесский», «Брагунский», «Черногорский» совхозашка минеральни удобренеш араюкхе ухкаю. Хlаьта цхьайолча совхозашка дохьаж доалла химически хlамаш лелае бокъо йолаш санэпидстанце денна паспорташ а дац.

«Сельхозхимия» яхача районни объединенера минеральни удобренеш галешка йоахкаши тlера брезентаюца къайла йоахаши кхахьа йоагlача тайпара а ца кхухьаш духхьал машиний кузовашка хьакхухь. Из бахьан долаш дукха михаца дlа а кхухьаш йов удобренеш.

Тохкам баьча дийнахьа «Белореченский» комсий совхозе БН-50 яха дохьаж доалла молхаш еха кlараш а йолаш хьайилла латтача силаде ухкар. Хlаьта гlишлош хьалъеча мархалаш ду узел цlи йоацача цхьан хьастта юхе я. Цо бlехь а деш цу хьастара lоуха хий Гумс яхача доаккхача хих дlакхет.

Уж лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш далийтад республика ведомствайн министерствайн. Гудермесски района предприятейи юртбоахамеи кулгалхоша lалам лорадара долча бехкашта лоархlам беш ца хиларах.

Республика халкъа тlахьожама комитето lалам лорадара де доагlар ца дахрай бехктокхаме а оазаш министерствай, ведомствай, Гудермесски района предприятей, совхозий кулгалхой декхарий ла баьб хиш цlена хилийтара эша канализацеш, складаш, машинаш юла моттигаш хьалъяреи дуга дувча чекашка планировка ярен доле балхаш тlадоагlача шера чакхдаьха деха, кхы цу тайпара кхоачамбоацараш ца ийсдалийта.

ЯХЬ — ТОЛАМИЙ ЛАРД

Нохч - Гlалгlай гlишлошъеча управленена чуйоагlача № 155 йолча дlа-юха лелача тха колоння коллективо массехк шера вlаштта яьхай хьалхара моттигаш. Толамекхоачашъяьй оаха цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера гешлоарядагlа йола план, хlаьта тхоай низашцара гlишлошъяра план — 20 октябре. Хlана 1982 шера чотах къахьегача коллективо шу доалехьа 100 эзар сома маьха гlишлош - моттигаш балхаш дергда.

Дика мах а беш хlалалехьа эксплуатаце дlаденнад Орджоникидзевская яхача станице хьалдеш хинна быта цlа. Магlалбике 65 квартира йола вах чубаха цlа. Укх деношка паччахьалкхен комиссета дlарала кийчдеш да т. Назране 65 квартира йола цlа, хlаьта декабрь бутт боалехьа эксплуатаце дlалала лерхl 50 квартира йола Магlалбике хьалдеш латта цlа.

Бригадашта, участкашта, болхлошта юкъе шера социалистически яхь йоаржаяр, къахьегам дика вlаштlехьбаккхарах, механизаци шерра балха юкъейоалаярах аьттув баьнаб тха из къахьегама толам баккха. Иштта, масала, шоайла яхье баьнаб Малгобекски Назрановски гlишлон участкай болхлой, Плиев Макшарипа кулгалду камендашкий бригада яхь лезаю Арчаков Ибрахlим керте латтача бригада камендашкашца, хlаьта цу яхье нотьальнай Плиев Макшарипа кулгалду бригада.

Медаева Миновси керте латтача бригада отделочникаша къовсам лоаттабу Аушева Фердовса кулгалдеча бригада доакъашхоша, хlаьта Мерешков Тlахlира кулгалдеча бригада болхлой яхье баьнаб Албогачиев Султан керте латтача бригада къахьегамхоша.

Социалистически яхье мас[illegible] латтача Медаева Миновси керте латтача бригада доакъашхоша цхьа ди дlадахийтац шоай сменки нормаш 120 — 125 процентал чухьпахьа кхочагlэ яь, хlаьта Къахьегама Сийлен III-ча степена орден лелаеча бригадира хьинаре дакъа лоац общественни вахаре. Из я постройкома член.

130 — 140 процент кхочашъю шоай нормаш Плиев Макшарип, Арчаков Ибрахlим керте латтача каменщикаша, изолировщика Чапиев Хьусена, кхыбар. Дика къахьегама хьокхамаш дахарах, общественни вахаре хьинаре дакъа лацарах дукха сийлен грамоташ, ахчан премеш тийнай царна, дукхаза а баркал аьннад хьаьнала болх баьчарна.

Къахьегама дика толамаш даьхадале а, дукха халонаш ийслу коллективо балха юкъе. Уж юзаенна я субподрядни организацей балха тlа ийслуча кхоачамбоацарашца, механизмаш ца тоьарца, материально - технически lалаш лертlа ца яраш, цхьаза болхлой балха хьакхувла транспорт ца хиларца. Тхоай база, ях чубаха фусамаш, конторей берий яслешм ца хиларах а дукха халонаш ийслу тхона. Уж хьалаш дика довзача тха коллективо шиш беррига низ оарцагlбоах уж кхоачамбоацараш дlададаха.

М. КОСТОЕВ,
ЧНУС чуйоагlача № 155 йолча Назрановски ПМК кадрей отдела начальник, партийни организаце секретарь.

КОЛЛЕКТИВ БІУБЕННА Я

«Промавтоматика» яхача lалам-производственни объединене опытни заводе чlоагlа я болхлой къахьегамен производственни дисциплинка. Балха хьвва тlехьавийсар, балдара хьанал хьалха дlайихар санна дола хlамаш кхетаха мара ийслуш дац. Хlаьта прогулаш езга, балха тlа телха гlулакхаш леладелга дувца дезаш а дац.

Хьаэшаргья вай механосборочни цеха Коноваленко Сергей Григорьевича кулгалдеш йола слесарий бригада. Из ала сагlа аьтта lакха я бригада производственни культура. Аптеке санна, цlена а цхьалха а я цуи инструменташ латта моттиг, бригадерча наьха. Хlараяр ший моттиге я, дlакхайда хьаца мара ца езаш.

— Инструменташ иштта ийсъаь дlаоттаялехьа эшаш яр лохаш ха йоайора оаха, — йоах слесара Гапонов Владимир Алексеевича. Бригада тайп-тайпара балхаш ду. Малагlча балха тlа хьай дикагlа ка йоал а хьежа, дlанийсбу болхлой. Иштта дlанийсду хьалха-тlехьа де дезар а. Бригадерча хlара саго лелаю коммунистически къахьегама ударника цlи.

Бригада духхьал шийна чукъерчаш яц. Кхыча бригадашта заготовкаш еш йолча по эйхха бувзам лоаттабу царца. Малагlча бригадана хьалхагlа фу эш а хьежаш, кхоачашъю операцеш. Цуна гlо ду бригадашта производственни толам баккхара.

— Санъердаме а хеташ къахьег оаха, — йоах бригадира Коноваленкос. — Из безам хьахинаб тха бригадера нах барттайна хиларах, хьадеш дола хlамаш тайптайпара доладаь, тха къахьегам лоархlаш а мах беш а хиларах. Нагахьа бутт дlабодац оаха премеш ца эцаш. Тхона дукхаза а тийнай Сийлен грамоташ. Тха бригада цlи каст-каста яэю Сийлен улга тlа, хьалхалаттараш бувцача юкъ.

Коноваленко технически дика кийчвенна саг ва. Цо йистеькхай Грозненски химико - технологически техникум. Цунна дика дова чертежаш, е цlа оатхалаш. Бригадера нах хlаране дукхагlа а дикагlа а къахьегаргдолча тайпара дlанийсбе хов, нахаца lимерам, безаме ва.

Цо хьинаре дакъе лоац коллективна моттеда города а общественни вахара юкъе. На Грозненски горсовета депутат ва. Шiй депутатски декхараш а хаяркхой наказаш а кхоачашду, балха тlа шийгара хьокхам тел.

Коноваленко бригада ше ювцаш завода парткома секретара Малыхин Евгений Кузьмича аьлар, дуккьал из цхьа бригада хиннаlад тха коллективо иштта дика къахьегаш. Сийлахь-боккхача Октябра цlей тlакхоачаш ийс бригадо кхоачашъяьй шера задани. Иштта я Никитин Валентин Ивановича радиоаппаратура регулировщикий, Вихлянцев Валентин Владимировича токарий, Афанасьева Валентина Николаевнай радиоаппаратура монтажникий бригадаш, кхыяраш а.

Укх деношка ший шера задани кхоачашйир Дубровин Александр Дмитриевича кулгалдеча гальванически участка коллективо а.

Хlана заводе шерра кърхай Нохч - Гlалгlай автономий хьахинна 60 шуи Нохч-Гlалгlайче ший лоlаме Россена юкъеяха 200 шуи диэзара хетаяь социалистически яхь. Из дlайолайир Къахьегама Сийлен III-я II-я степена орденаш еача къахьегама ветерана Савицева Евгения Федоровнас кулгалдеча радиоаппаратура монтажникий бригадо. Цу цlей сийна доккхий декхараш тlаийцад коллективо — пятилетка шинни шерa задани уж событеш белгалйоаха ди тlаккхалехьа дикка хьалхагlа чакхьяккха лерх!.

КПСС Центральни Комитета ноябрьски (1981 ш.) Пленуме йовкъоста Л. И. Брежнева даь къамал чlоагlагlа дика хеташ тlайицад завода коллективо. Цо кхы я хьинаретlа къахьега дог уроттадаьд болхлой.

Коммунисташа коллективе беча политически кхетаме балхах доккха бераьт доал производственни толамаш дахара: лакхбу болхлой общественни сакхетам, айю цар творчески уйла.

Рационализаторски предложенеш производствана юкъеяхьара шера задании хьалхарча ах шера кхоачашйир. Масала, предприятие керттерча конструктора Никитин Валерий Сергеевича оттаь изделе конструкци эргаьхкха товеш йола предложени юкъейоалаярах шера 9,5 эзар сома пайда лу. Регулировщикашта Родин Владимира, Глушко Вячеслав Вячеславовича, технически бюро начальника Триодьял Андрей Петровича оттаь радиоэлектронни аппаратура эргаьхкха товеш йола предложени юкъейоалаярах шера 20 эзар сома пайда боал. Иштта предложенеш кхы а я.

Завода коллективо лоаттаеча социалистически яхьах дийцар завода парткома секретара Малыхин Евгений Кузьмича. Цо яхь лоаттаю Нальчикерча специальни оборудоване завода болхлошца. Дlадахача ах шера яьча итогех грозненцаш вотбаьлар.

Заводе хьаеш йола продукци эш халкъа боахама дуккхача доакъошка: мехкдаьттен гази йоаккхача, бурув тохача, цементии, медицински, микробиологически промышленносте, кхыча дакъошка. Цига хьаль аппаратура оттаьй «Дружба» яхача трубопровода тlа, «Клевтрансгаз», Урале, Сибарегlа, кхычахье мехкдаьттен гази йоаккхача.

Хlаьта заводе хlара шера хьаю керда аппаратура. Хlана цига хьаеш я технологически процессашта автоматически тlахьожам лоаттаберглола аппаратура.

Итт бетта задани 23 октябре кхоачашйир завода коллективо. Шера плани ше тlайица социалистически декхараши ханал хьалха кхоачашдерхиларах бlубенна я из.

Ю. ТЕГАЛОВ.

УЗБЕКСКИ ССР. Проектни мощностага кхаьчай «Электрохимпром» яхача Чирчикски производственни объединена капролактам хьаеш йола комплекс (Ташкентская область). Хlара денна бусей из безача маьха химически байдал арахецийта 200 тоннаш тlехдаьннад.

Синтетически хьоасий, йийза йовца материалаш, кlуасаш, автомобильни покрышашта лаьрхlа кордаш хьаяра эшаш йола предприяте продукци дlаухийт вай мехка дуккхача адресегlа.

Укх шера чирчикски химикаш декхар тlеийцад планал совгlа 3 эзар тонн капролактама арахеца аьнна. Хlана из декхар кхоачашдара гаргга хьоачаш латт уж.

СУРТА ТІА: капролактам хьаеча комплекса центральни лаборатора лаборантка Г. П. Коновалова арахийцача продукце дикалга хьожаш йоал.

В. [illegible]
А. КОШКИНЕН сурт
ТАСС фотохроника.

МАШИНАШ ЯЬССА МА ЛЕЛИЙТА!

Техан оаха нелаток автомобильни транспортага бизавча низаца болх а байташ, грузовой автомобилашца дlа-юха кхухьаш дола халкъа боахама мовхьаш тlа-тlа дукхагlа хилийтара, мовхьаш ийца дlаяха автомашинаш юха йоагlаш яьсса ухилга ма могга кlезигдара Нохч-Гlалгlай транспортни управлене коллективо беча балхах йола ер материал. Укх статья тlа дувц цу лоархlамеча балха тlа транспортникашта карагlдийнараш, ийслу кхоачамбоацараш, уж дlадахара де дезар. Дlа-хьа лелаш йола грузовой автомобилаш мовхьаш тlадоацаш яьсса лелийта кlезигдара даькъе беш бола болх тесса лелабеш йола предприятеши организацеши белгалйоах.

Цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера Нохч-Гlалгlай транспортни управлене автомобилисташта хьалхашка латтараш доккхий бехктокхаме декхараш да. Ер пятилетка чакхйоалача хана 1980 шера дlа-хьа кхухьаш хинначул 33,4 процент дукхагlа хила дезаш да дlа-хьа кхухьа мовхьаш, хlаьта грузооборот 48,8 процент лакхлургья.

Уж декхараш кхоачашде автотранспортникий низ кхоачаргба цар гlулакх деш йолча организацей новкъостаца. Дlахо а детlакхувла деза централизованни хьисапе мовхьаш дlакхухьилга, контейнерни пакетни перевозкаш юкъехкувла еза. Автотранспортах дикагlа пайда эцарал цун эффективность лакхъерал кертерча лоставх дал ба автомашинаш яьсса ца лелийтилга. Мухьийна дlаяха автомашинаш юха йоагlача хана яьсса ца яхкийтаро дукхагlа хулийт дlа-хьа кхухьа мовхьаш, дукхагlа кхое вlаштlехьдоал доагора - смалочни материалаш, водителий алапи лакхлу, автотранспортни предприятена хулаш йола доходаш а дукхагlа хуя.

Иттлагlча пятилетка шерашка Нохч - Гlалгlай транспортни предприятеша дукха балхаш дир автотранспорт мовхьаш тlадоацаш яьсса ца лелийтара. Еррига управлени хьанийцача транспорт лелара коэффициент 0,635-нега кхаьчар.

Мовхьаш тlадоацаш яьсса лелаш йола автомашинаш кlезигагlа хилийтара транспортни управлене хьайийлаер Грозненски грузовой автотранспорте производственни объединене самосвальни парк «Чечингавтодора» мехкарьера керттера мовхьаш долча объекташна — Нохч - Гlалгlай карьероуправлене, «Чечингавтодора» управлене карьерашна. «Ханкала» яха машинаькъа станци эксплуатаце дlаенначул тlехьагlа цигара мовхьаш хьаозаре а автомашинаш латтаргйолаш гlулакх вlаштlехьдоаккхаргда. Иштта мовхьаш хьаувзаш йола автотранспорт латтаргйола моттигаш кийчъяьй Грозненски автокомбинато «Грозный», «Алды» яхача Грозненски машинаькъа станцешка. Цо вlаштlехьдоалийт lуйрийва, бийсана, мичча хана а автомашинашца мовхьаш дlа-хьа кхахьа, балха ди дlедолалушше мовхьаш дlакхоач кхача дезача.

Транспортни управлене стационарни контрольни пункташ вlашагlъехкай Нохч-Гlалгlай карьероуправлене Червленски Карабулакски карьерашка, «Чечингавтодор» яхача управлене мехкарьере, яьсса йоагlача автомашинашта мовхьаш тlадоттийт цига, моллагlча ведомствай доалахьа уж яле а. Шера плаза яьсса йоагlача автомашинашта 50 эзар тонн мовхьаш тlадоттийта дезача, контрольно - диспетчерски пункташа дlабахача итт бетта тlадоттийта мовхьаш 58,6 эзар тонн я, 2893 эзар тонно-километр яьй, 54,6 эзар сом пайда баьб.

Мовхьаш ийца дlаяха автомашинаш яьсса юха цlа ца яхкийтар лоархlаме гlулакх хилар дика кхета а деш, юха ца а гlерташ мовхьаш шоай автомашинашта тlадоттийт «Чеченингушвино» объединене «Старощедринский», «Советская Россия» яхача, Ленина цlерагlча комсаш кхеча совхозий, «Шелковской» яхача госплемсовхоза водителаша.

Толамаш кхы а дикагlа хила йиш яр. Цхьайолча организацей водителаша, масала, «Чеченингушвино» объединене ПМК-1, «Чечингвидстрой» треста № 2, 4 йолча автоколоннай, Наурски Надтеречни МРО водителаш тlабола автомашинаш мовхьаш тlадотта тигац, КДП диспетчерашка яхар де тигац. Цу гlулакхо къаьгга хьахьокх цу организацей кулгалхоша грузовой транспортах бизза пайда эцийтара бола КПСС ЦК, СССР Министрий Совета соцаш шоай водителашта ца бовзийтилга.

Червленски контрольно-диспетчерски пункте мовхьаш тlадотта ца тугаш автомашинаш дlаухаш моттигаш ийслу. Болхлой тоьаш бац, болх дукха ба тха яхаш цига дежурнеш хьежабац Нохч - Гlалгlай ГАИ. Уж а кхы а бахьанаш ийсдаларах дукха яьсса автомашинаш лел республике гlолла, хlаьта гlишлонхошта эшаш йола гlишлон материалаш царга кхоачамболлаш дlакхача йиш яр, из иштта ца ийслоре.

Хетаргахьа Аргунски карьерерча цхьан предприяте балансе хьайийлача бакъахьа яр мовхьаш тlадоттеи тlера lодахеи лишаш йола механизмаш а йолаш йола склад. Тlаккха укхаза гlолла яьсса тlехьюлача транспорто Червленски карьерера хьакхухьаргья гlум, цигара кхыча организацешка дlа а кхухьаргйолаш, цу гlулакхо торо хулайтаргья самосвалех бизза пайда эца.

Лаьрххlа хьайийлача маршрутех лелаш хилча боккха пайда лу автотранспорто, Грозненски грузовой автотранспорта производственни объединене (ПОГАТ) «Чечингавтодора» карьерашка гlишлон материалаш дlакхухь Червленски Ищерски ДРСУ, юха йоагlача хана тайп-тайпарча организацешта лаьрхlа гlум а яхьаш хьайоагlа уж. Йлат чуацача хана Назрановски ДРСУ-ца эша материалаш дlа а йиха цигара шекара свекла яхьаш хьайоагlа тха управленера автотранспорт.

Цхьабакъда, автотранспорта лерттlа пайда ца ийбеш йола организацеш а ийслу. Царех я автоколонна-1737, тха управленена чуйоагlа кхыйола предприятеш. Цар республика районашка дlа-хьа кхухь промышленни кхачани товараш. Тикашка, шушаш дlайиеча пункташка шортта хьада мовхьаш доллаше яьсса хьайоагlа уж. Цхьа ха яр яьсса хьайоагlача автомашинашта районашка мовхьаш тlадоттаргдола гlулакх Респотребсоюзо царна тlадожадаь, из гlулакх а дlадахинзар. Дукха моттигаш ийслора грузчикаш е зазматаш бсацаш автомашинаш яьсса дlаяха езаш.

Кхачаа промышленносте торговле министерствай предприятейи автотранспортах пайда эцилга а кхы дикагlа лелац. Юваш яр я сахьаташ а лоархlаш водителашта алапи телаш йола автотранспорт. Мел дукха мовхьаш дlа-юха дихьалале а царна тlаккхетац алапи. Транспортах дикагlа пайда эцара автоколонна-1737 коллективо 1976 шера малкомбинатана дага а яьнна чеинас йолайир цига автомашинаш, водителашта условно - сдельни алапи а тергдолаш. Из бахьан долаш лакхъелар автотранспорте къахьегама овсарле, лакхбелар водителий материальни безам, кlезигьелар яьсса лелаш йола автомашинаш, кхычахьа балха хьожае йиш йолаш дукха транспорт мукъаяьлар, ший ханнахьа торговни сете шурий продукци дlа ца кхоачаш ийслуш йола моттигаш кlезигьелар. Из метод беркате йоагlа хоаш дар, цхьабакъда дlадахача шера апрель бетта денз цу методах болх бе тигамзар молкомбинато, хьалха хинна дола кхоачамбоацараш юха хила доладелар.

Грозненски автокомбината коллективо Грозный, Алды яхача машинаькъа станцешкара централизованни хьисапе мовхьаш дlа а юха а кхухь. Яьсса автомашинаш ца лелийтара йоккхий торонаш лу цу методах болх бaро. Цхьабакъда, договорни организацеш раьза яц цу метода, цар болх бе тигац 1,5 — 2 сменах. Цудухьа цу станцешка мовхьаш тlа ца дотташ, тlера lо ца доахаш дукха латта езаш хул грузовой автомашинаш.

Контейнерни перевозкаш ма могга детlайоалаяра чотах лакхъе йиш я автомобильни транспорта эффективность. Укх шера ийс бетта яь перевозкаш 154,5 эзар тонн я. Планах йоагlачул ах эзар тонн дукхагlа, царех 19,7 эзар тонн перевозкаш яьй йоагllашехьа контейнераш шоай дабшка дlа а кхоачийташ. Цу методах болх беш хилча пробега коэффициент — 1,0 хул. Дlа а юха а мовхьаш кхухь контейнерашца. Мовхьаш дlадохийтачо е мовхьаш дlаэцачо механизировании хьисапе тlайотт е тlера lайбах контейнераш.

Нохч - Гlалгlай Министрий Совета соцамех торговле министерствай тlадожадаьд минеральни хий арахецача заводашкара хий контейнерашца хьанхухьилга. Тха складаши тикаши кийча я контейнерашца хьаккхухьаш дола хий хьаэца аьнна сиха хоам бир торговле министерства. Цул тlехьагlа транспортникаш цу методах болх бе дlаболабелар. Цхьабакъда, цу гlулакха яь цхьанкха тайпа кийча хиниа яцар. Цудухьа из болх дlа ца бодаш сецар.

Мовхьаш дlанийдеча е уж дlаккхухьийтача организацей хьашташ ма могга дикагlа lалашдар дукха мовхьаш дlаккхаьхьара прогрессивни формаши методаши дlахо а эргайоахаш детlакхувларгья транспортни управлене, цхьабакъда, керттердар да автомобильни транспорта дикагlа пайда эцара мовхьаш хьайиеден дlаккхухьийтачен организацеша йоакхо яр.

В. ШАМИЛЕВ,
Нохч - Гlалгlай транспортни управлене мовхьаш дlа-хьа кхахьийтаре вlаштlехьдоахача отдела начальника заместитель.

«Болхлочун эстафета»

КИРГИЗСКИ ССР. Курпсайски ГЭС гидростроителий инициатива — ханал хьалха, энергетика Дк хьатIакхоачаш, шоллагIа агрегат болх бе йолаялийта — хьаллаьцай 60 предприяте-смежника коллективаша, «Болхлочун эстафета» доакъашхоша. «Запорожтрансформатор» яхача производственни объединене машинашъераша лаьрхIа хиннача ханал цхьа шу гаргга хьалха 250-тонни силовой трансформатор хьаьй. ГIишлон площадке яз дIакхоача. Ира лоаман хьалашка чоалхане транспортни операци чакхъяьккхай «Таджикгидроэнергострой» яхача управлене водителашеи специалисташеи. Харьковски турбинийи Ленинградски металлически заводий коллективаша чура резерваш а лаха маьхе оборудоване хийчъелга сихдаьд.

Партнераша айхха доттагIал леладаро Iалашдаьд Нарына тIара станце сихагIа хьалъелга. Кхаь сменагIа болх а беш гIишлонхоша хIара дени-буси 600 кубометрга кхоачаш — нормал кхоалагIа дакъа дукхагIа — бетон чуйотташ хиннай.

Станце ерриге йиъ агрегат болх бе йолалийтаро торо хулийтаргья республике электроэнерги хьаелта кхоалагIа дакъа дукхагIа хилийта.

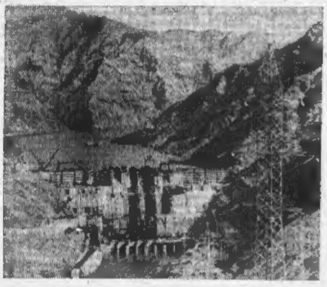

СУРТАШ ТIА: 1. (аьрдехьара аттехьа) шоллагIа агрегат вIашагIйоллача монтажникий-турбинистий бригадир В. Троицкий, Харьковски турбинийи завода слесараш И. Безус, А. Кузменко, В. Журавлев, Н. Губанов балха плая ювцаш ба.

2. Курпсайски ГЭС плотина.

3. Станце шоллагIча агрегата болх беча чарха вала монтаж еча.

М. АШИРБАЕВА суртаж. ТАСС фотохроника.

КЕРТТЕРДАР—ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАР

Арахеца продукци дикагIа хилийтар яз дукхагIа хилийтара мийсса да. Дикача машинаша, оборудоване, приборайша дукхагIа пайда лу болх беча хана, дукхагIа ях, аттача боакх цар тIа болх беш барий къахьегам, цунца цхьана лакхъю къахьегама оасарле.

Продукце дикал, производства эффективностах къахьегама оасарленнех мийсса, предприяте балха дикал къоастаяра лоархIамегIара хьокхам ба. Технико-экономически хьокхамаши изделей эксплуатационни свойсташ товара йолча керттерча рычагех ца! — продукце дикала тIакьокаи лоаттабара йола комплексни система производствана юкъейоалаяр. Цу системах къахьегаро вIаштIехьдоалийт дIадохийташ дар ма могга кIезиг а даш, продукци дикагIа, дукхагIа яхаргIйолаш, балха тIа тешаме хилийта. Цу системагIа къахьегаро торо хулийт производительни низаш дегIакхувла. Iилма-технически прогресс сихъе, продукци дукхагIа хилийта. Продукце дикала управлени яра йоли проблема чоалхане я, цо дIадех Iилма-технически, боахама, социальни дукхка декхараш кхоачашделга. Из де йиш я производство дика вIаштIехьъяьккхача, къахьегама дикал аййича, болх беш мел барий къахьегама дисциплина хила ма еззара дика хилча.

Продукце дикала управлени яра комплексни система (КС УКП) производствана юкъейоалаяра балхаш «Красный молот» заводе дIадоладир 1976 шера. Цу системана лаьрхIа техническе заданеш кийчйир, специалисташка дешийтар, бокъонца теххар производство, цун ларда тIа кийчйир технически боарами арахецача продукце дикали лакхъяра йола мероприятеш. 1979 шу чакхдоалача хана продукце дикала управлени яра йола завода система могга а из тIанийпар «Союзнефтепроммаш» Ерригсоюзни производственни объединене комиссе. ХIанз КС УКП юкъедоагIа 60 нормативно-технически документ, уж дIадоаржадаьд ерригача предприяте. Паччахьалкхен стандартизаце керттера дакъа лоархIаш йола предприяте КС УКП стандарташа вIаштIехьдоахийт завода специфически хьалаш, паччахьалкхени отраслевни стандарташа, кхыдолча нормативно-технически методически документаша дIадехарашка хьежа хилийта, цхьан боарам тIа а лаха буззамаш оттаду технически, социальни, организационни, идеологически мероприятеша юкъе. Уж ерригаш а тIаероаь я арахеца продукци дикагIа хилийтара.

КС УКП заводе юкъейоалаяра керттердар да уиаза ерригa арахецача продукцех паччахьалкхен дикала Знак йолаш яр дукхагIа хилийтар. Продукце дикала паччахьалкхени заводскойи аттестаце предприяте стандарташца, оборудованих оснасткаи ма хетта мийса хилийтарца дувзаденна деча балхий практико, технологически дисциплина мийса хилийтара лоаттабеча тIахьожамо, брак ца хийсйолийташ къахьегаро хьахьекхад уж мероприятеш юкъейоалаярах арахеца продукци дукха дикагIа хилийта. Цхьан шера лаьрхIа заводе аттестаци яь оатталаши вIашагIъехна йоккхий изделеши хIара шер-шера юха а аттестапеш еш хиларо вIаштIехьдоалийт арахеца продукци дикагIа хилийтара хадданза къовсам лоаттабе а арахеца наделеш ярга а йоалхаш дикагIа хилийта в.

Уж а кхы а балхаш дарах доккха беркат даьннад. Арахеца продукци дикагIа хилийтара завода коллективо баьча балха итогаш йича къаьгга гучадаьннад ва. 1976 шере паччахьалкхен дикала Знак йолаш ях тайпара продукци мара ца хиннача, хIанз лакхерча категорех заводе арахецаш я 19 тайпара продукци, хIьта заводе ерриге хьаеча продукцех 35 процент яр из продукци я.

ДIадахача шера а шоалагIа а аттестаци яь я ухх заводе хьаю тоъал дукха изделеш. Ухх гаргарча хана кхы а кхаь тайпарча изделена паччахьалкхен дикала Знак хьожийтара аттестаци а лерхI.

Продукце дикала управлени яра комплексни система производствана юкъейоалаярах шера хулаш бола пайда 420 эзар сом да, арахеца продукци эсала я яхаш ухаш йола рекламацеш, хулаш йола брак кIезигъеннай, цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийташ йола продукци дегIаенай 91,8 процентага кхаччалца, хьалхашка латта декхараш кхоачашдара дисциплина а товеннай, боарамегIа болх бе йолаеннай завода коллектив.

ХIанз тхона хьалхашка латтача керттерча декхарех да продукце дикала управлени яра комплексни система дIахо ярга а йоахаш, хьалха кийчъяь хиннача предприяте стандарташка юха хьожилга, кердадаккхаш кийчъелга, дикала йола АСУ юкъейоаелга.

Ховш ма хиллара, арахецача продукце дикала боарам лакхбаре йола проблема дукхьал организационно-технически, экономически хиннав ца Iеш, социальни а я. Цудухье цу лостамагIа заводе коллективо мел беча балха хадданза тIахьожам лоаттабу завода партийни организаце, кхетама болх бу коллективе, цун активности творчески инициативан дегIа а кхувлаш кхоачашдайт хьалхашка латта декхараш.

1976 шера деш заводе шерра юкъейоалаеш латт къахьегам вIаштIехьбаккхара йола бригадни форма. ХIанз заводе болх беш я 148 бригада, царех 55 бригада комплексни я. Бригадни формах къахьегам вIаштIехьбаккхаро торо хулийт хадданза къахьегама оасарле лакхъе, дIахо а балха дикал ай а еш, зехьа йоаеш йола балха ха кIезигъе. Сборочни цехе йоккхагIйола комплексни бригадаш вIашагIйоххарах шера хиннa пайда 117 эзар сом да, кхычахьа балха ваха йиш йолаш мукъеаьлар 20 производственник, цхьан боллучова лаьрхIача арахеца продукци 17,5 процент дукхагIа хилар.

Технически дакъе реконструкци ярах, завод кердача техникаца Iалашъярах, производство вIаштIехьъяккхар оргаданкхарах, предприятерча хIара участнера къахьегама дисциплинен технологически режими тоаярах, конструкторски разработкай технико-экономически боарам айбарах продукце дикала управлени яра йола комплексни система юкъейоалаярах, продукци дикагIа хилийтара тIехьара социалистически ях кхетамца вIаштIехьа а яьнкха эргаликхарах, уж деррига дешаш кхоачашдеча коммунистий авангардни роль айъярах дегIара ленга тоалу предприяте деррига технико-экономически хьокхамаш.

«Дикала Iатхъаш да деррига а, — аьнад Л. И. Брежнева, — станока отладка ерга, материалий характеристика, чертеж мийса хилар, производствера распорядительность мийса хилар. Деррига а из ишта да. ХIаьта цу факторех хIарадар хьадолалуча латташ ба хьалда бола исполнителаш. Цудухьа, деррига бухсоцаш тийша за наха хьаьнала болх барах, цар балха дикалах».

Цудухьа Iалаьмате чIоагIа йоакхо ю завода партийни организаце коллектива беррыгача доакъашхошта юкъе беча кхетама балха, хIаране шийгара доагIар а деш, шоай новкъосташка хьинаре къахьегийтара доагIаш дар хьадехийтара, тесса болх бечарча машар ца хилийтара. Из проблема керттера тема а хиний дIаэттай завода подразделеней коммунистий собраней.

Предприяте шерра даьржад шефство лелаелга а хьехамчал я. Къахьегама дисциплина, общественни порядок телхаераш, брак ераш буеш болхлой собранешка. ХIаранега хьинаре а дика къахьегийтара, цехий, участкай коллективашка беш бола кхетама болх тоабара кулгалхой бехктонхам айбаьб.

Завода кулгалхоша, партийни комитето, профсоюзни организаце деррига шоай низаш тIадерзадаьд эффективности балха дикали лакхъяра тIехьа лоаттабеча къовсаме къахьегама коллективаш кхотаяра, наха кхетам балара. Цо вIаштIехьдоалийтаргда пхьайтталагIча пятилетта планаш тешаме кхоачалъе.

В. БЕРВИНОВ,
«Красный молот» завода керттера инженер.

ХЬИНАР ДОЛА КУЛГАЛХО

Борисова Вера Аверковнаца йовзаш саг вац тха предприяте. Шлифовально-полировальни цехе дукхача шерашка къахьегаш йола болхло тешам а беина цхьан смена кулгалде хьожаьй. Завода цехашта, сменашта юкъе яьржача социалистически яхье дукхаза а хьалхара моттиг яьцай В. Борисовай смено.

Медицински инструменташ арахецара хIара бетта планаш массаза а тIехкхоачашъю смена доакъашхоша пхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера. Смена болх тIехдика вIаштIехьбаккхарах, цхий декхараш дизза кхоачашдарах, сменин нормаш тIехкхоачашъярах «коммунистически къахьегама ударник» яха сийлен цIи еннай Вера Аверковнаца, цун дакъа тIа лепаш я Ленински юбилейни медаль, «социалистически яхье котъяьнар» яха Сийлен Знак — Дукха я цунна тийнна Сийлен грамоташ, ахчан премеш.

Цун гIулакхаш дIахохьош бараш, гIончаш дукха ба В. Борисовай. Шоай хьехамчага хьежжа дика къахьегаш ба производстве хьалха латта Шапнова АйнаI, Абубакарова ЦаьтIамат, Джасумова Малкан, Гавдаева Зарган, Каимова Аминат, Бисултанова Тоита, Актуалаева Рукьет, Усманова Паша, дукха кхыбараш.

Дика къахьегарал совгIа, хьинаре общественник а я Вера Аверковна. Боккха общественни болх бу цо смена агитатор, профсоюзни цеховой комитета, цеха женсоветa член ше хиларга хьежжа.

Н. БОРИСОВ.

Доазол дехьара

Вай доттагIий опыт

ПЕНСИОНЕРАШТА — ШОАЙ ШОЛЛАГIА ЦIА

ГДР-ра столица хьаьнехи бердаццехи йиза, массала а гIар-тета латташ, хоза кийчъяь йолча Шёнхаузер-Аллееа тIара сатийнача Поль-Робсон-штрассе тIахьаьча массехк минут ялалехьа гургда номер 15 йола цIа. Цун подъезда лакхехьа йоада вывеска: «Карла Латве цIерагIа ветераний клуб».

— Тха клуб ухх шера тиъю ду дизара юбилей езъергйолаш я, — йоах цун кулгалхоех цхьанне Шмидт Ингеборга. Цу шерашка цунах хиннай шийн тайпара йола нах балача бIаргчача массина культурни центр. Клуба керттера декхар да пенсионерашта эшачоа новкъостал дар, царна шоаш цхьаь хетартбоацаш болх бар.

ХIанз ГДР-е йолаш я 460 ветераний клуб, цул совгIа, лаьрххIа кийчъяь пенсионераш вIашагIбетталу 380 моттиг. Кхо миллион гаргга болча республикерча пенсионерашна дIанкоач цар гIулакх.

Паччахьалкхенца цхьана пенсионерий йоакхо еш я «Фольксзолидаритет» яха лаьрххIа йола общественни организаци а. Цунна чувоагIа ши миллионал совгIа шоай лоIамагIа вIашагIкхийтта члей, цар къаьца чакхйоал 306 эзар гаргга болча республика къоанoшта лаьрхIа еш йола культурни а политически а мероприяти. МероприятешкадIадода ахча дIахец «Фольксзолидаритета» фондашкара уи я цуи членийн взносаш шоай лоIамагIа дала тела ахчеш.

— Тхоай декхар лоарх! оаха, цхьан оагIорахьара, — коггача тайпара пенсионерий вахар аттача дакхдар, воккх оагIорахьара, — цар вахар сакъердаме, салоIаме хилийта гIертер йоах Шмидт Ингеборга.

Лоадам боацача хьахах, хIара дени хIама даа йиш я пенсионерий тха клубе. Цу тайпара, дж хIама кийчде дезаш хилац уж. Къонача а юкъера шераш долча а сага хала дац аьнна хеташ дола из гIулакх мяткъала ва хи яхача сага. Бакъда, керттера дар да, ветеранашта шоаш цхьаь ца хетийтар (дукхагIа бараш цхьаь бах), дунехара боаам ца бойтар, мехка тахаларча гIулакхашта юкъе уж хилийтар.

Шмидт Ингеборга клубе болх бу вурийтта шу да. Цу юкъа дика Iожабаьб цо цига уха нах. Опыт хиларо гIо ду цунна балха программаш оттаеш. Масала, кIира шозза хул литературно-музыкальни сайре. Района библиотека болхлоша дуац тIехдика дола дунен литература, республика книжкай рынкерча кердача книжкех. Цу тайпарча вIашагIкхетаре хьоашагIа боагIа илмалархой, музыкантащ, Берлина тайп-тайпарча театрий актераш. Каст-каста ветеранашта хьалхашка къамаьл ду района хьача массови информаце средствайн болхлоша. Цар йовзийт СЕПГ политика, дунен халкъашта юкъерча вахара кердадараш дувц. Клуба балха программана юкъе ишта я лораца, наькъагIа лелара яхерзизле Iалашъеш болча халкъа полице болхлошца еш йола беседаш.

— Ха лха шоаш боллашехьа я, — дуац Шмидт Ингеборга, — тха клуба членаш рьаьза а хила боагIа оаха шоашта хан-ханказа еча хьалхара сайренашка а. Уж тара ящ тIехьарча хана хIара са мел бийпача яхар санна хьабийллача дискотекашта. Пенсионерашта эша ашараш, халхараш кхыча тайпара да. Сакъердаме а безаме а хул уж сайренаш.

...Дукха шераш да Хедвиг Андреесси Поль-Робсон-штрассерча клубе уха. ХIанз цун 82 шу даьннад.

— Аз клубах сай шоллагIа цIа лархIар, — йоах цо, — тамашийна хIама дац. Цхьайолча хана бIаргчача дайнахьа кул со укхаза. Геттара дика да цIагIара дукхагIа долча гIулакхех тхо мукъадахар. Укхаза тхона корадоагIа тхоай лоIамагIа хьаде хIама.

ХIанз клуба членаш юбилей езъе кийчлуш ба. Кийчъю цIейна хетальча программа номераш, хьаю хьашашта совгIата яла сувенираш. Царех цаI лургья клуба эттара къаьнагIча члена — Шрайбер Эрнаева. 1 декабре 89 шу доал цун. Поль-Робсон-штрассе долча цIагIа вха ца могаш яле а, кхалсаг цхьаь яц. Клуба болхлой, ветеранаш-активисташ боагIа из йолча, цIонаьга хьож, эшачоа новкъостал ду. Цу тайпара гIулакхаш цамогаш хиннача е кхы бахьан долеш шоай шоллагIча цIагIа баха йиш йоацачарна.

Боккха лоархIам бу ГДР-е ветераний клуба балха — из да социалистически паччахьалкхен социальни политика лоархIаме дакъа.

Берлин.

Михаил КАРПОВ, АПН спец. корр.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАШАРА МИССИ

Дунен халкъашта юкъерча вахаре йоккха событи хилар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева ФРГ лаьча визитах. СССР а ФРГ а кулгалхоша йоашкаш йийцар дунен халкъашта юкъера лоархIаме проблемаш, хIаьта ишта шинна а мехка юкъера гIулакхаш, уж дегIаккхувлара перспективаш. Цар цIаьхха а белгалдаьккхар машар лорабаран чIоагIбараи, хIанз латташ бола кхохкам кIаьдбара ерригa паччахьалкхенаш бехктокхаме йолга. Новкъосте Л. И. Брежневеи Федеральни канцлера Г. Шмидтеи дIакхайкадир кхохкам кIаьдбаре политика лораяран чIоагIъяран, хIаьта ишта йIаьххача хана лаьрхIа цхьаттарра бокъонаш йолаш вIашин цхьана гIулакхаш леладара мел эшар де деза, аьнна.

«Канцлерца хиннача переговорех аз ю керттера вывод укх тайпара я ала йиш йолаш я: деррига кхаьш тIадахийта деза, дIахо а цхьана къахьега деза машар чIоагIбаре, кхохкам кIаьдбарен тешам хилийтарех климат юкъеметтаоттадара», аьлар цунца дувзаденна Советски паччахьалкхен кулгалхочо Бонна пресса никалашта хьалхашка ше къамаьл деш.

Переговораш ера хана Советски Союзеи ФРГ-еи кулгалхоша къаьстта тергам тIабахийтар стратегически ядерни герзашта доазув оттадарен уж кIезигдарен процесс дIахояхьара. Советски оагIоно дукхьал а гуччахьа а белгалдаьккхар, СССР-а тIаерзаяь йола керда американски ядерни ракетащ йоттиенте дIаоттаяра хьакъехьа кIайча цIено решени яро Европера хьал геттара чIоагIа кхолкадаьлга. Малхбузенгерманскии а бIарчча хьанийцача дунен а общественносто раьза хиина тIаийдар кхыча оагIоно Женеве советско-американски переговораш еча юкъа мораторий оттайойа шийгара дика гIулакх гойтар духьа Советски Союз кийча я СССР европейски дакъе тIара юкъерча гаьналга кхоачача ядерни герзий цхьадола дакъа кIезигде, аьнна советски кулгалхочо аь заявлени.

«Бонне хина вIашагIкхетар, — лаьара цу хьакъехьа «Юманите» яхача французски газето, — чакхдаьлар СССР вердача предложеница белгалдоалаш, уж ФРГ канцлерга дIайовзийтар Советски паччахьалкхена керте латтачо». Газето яхачох, Бонне хиннача переговораша «гIо дергда дунен тIара климат тоадара».

Советски Союзеи ФРГ-еи тайп-тайпара социальни системаш яле а, хIаьта царна кхье, шеко йоацаш, цхьатарра ца кхетадеш гIулакхаш а да. Рейна берда йистошка хиннача диалога, дукхагIболча политически обозревателашта хетачох, ше пайдана хилар а чIоагIа-еш хилар а хьахьекхар. Цо гIо дергда советско-малхбузенгерманска гIулакхаш боарамагIа дегIадоаладара, хьатIадоагIача бIаьшерена кхаччалца ФРГ-ца чIоагIа торгово-экономически гIулакхаш леладелга дегIадоаладе.

Л. И. Брежнева малхбузенгерманскии кулгалхоша хула вIашагIкхетараш массаза а боккхача лоархIаме хиннад, яхаш лазу шийн комментаре тIа «Нойе рур-цайтунг» яхача газето. Цу вIашагIкхетараша а переговораша а лерхIар ца! да: Малхбоалеи Малхбузеи юкъерча гIулакхашта стабильнаца елга, кхохкам кIаьдбелга, доьнаш ца дуалийтилга.

ПЕНТАГОНА IИНДАРГIА — ЧАДА ТIА

Африке тIа-тIа дукхагIа бала кхоачаш хьеж Чад яхача республика гIулакхашта ВIашагIкхийтта Штаташ гуччахьа чутIертарга. «Африк-Азиа» яхача журнало мийса белгал ма даккхара, кIайча цIен дагадоаллар фуд аьлча, из да мехкара хьал толхадар, бухсоцача хьаьчача хIанзара Чадски правительство дIаяккхар, цунна меттал американски оагIув хьаллоеца марионеточни режим дIаоттар.

Цунца дувзаденна дукхача обозревателаша кертагIдоакхх, шийна хана Чада оборона министр хиннача Х. Хабрецара Вашингтона бувзамаш укх тIехкьарча хана шерденнилга, хIаьта цо сепаратистски гIулакхаш леладарах мехка граждански тIом хьайнаб. Ховш ма хиллара, герзаца кийчъяь мятем гIоттаярах, мехка хьаьташ дохкарах, террористически гIулакхаши шпионажи лелаярах, малхбузехьарча спецслужбашца айхха бувзамаш леладарах Х. Хабрена толаш тоха аьнна заочно суд яьй Чаде. Американски эгIаетски герзашца кийчъяьча цуи отрядашта юкъе ба ЦРУ а Пентагона а советникаш.

Судана режима ше еча аьнахех когIгIортолга а еш, США-с судански территоре тIара законагIа йола Чадски правительство тIера Iоккхоса гIертача Хабре террористически группировашта новкъостал ду. Цул тIехьагIа Вашингтона ларах Чада духьала агресси дIайолаьнй Судано. Адре, Герида, Ирифа яхача городашта юкъе Чада правительственни бIуни судански подразделенеша хьаллоацача Хабре бандаштея юкъе къиза тIемаш латта ер кхоалагIа кIира да. Шоай агрессивни гIулакхаш лелаеча хана цар пайда эц Пентагона новкъостаьца судански территоре тIа хьаьча тIемa базах.

Цунца цхьана США шийна могар деш я Африкански цхьоагIон организаце решенегIа Чада хьожадеча юкъарафрикански низашта юкъе дакъа лаца гIерташ. Вашингтоне хьенхайнадаьд ухх гаргарча хана Р. Рейган конгрессага дехар дергдолаш ва Чаде цу дакъе летчикаш, технически персонал юкъе а йолаш тIема специалисташ хьожабайтара санкци яхилар духьа.

Чада гIулакхашта юкъе американцаш юкъегIертилга шерлуш хилара хьаьокх США гуччахьара интервенци а яь Африка цу районерчу боккхача маьхерча стратегически бийдала доал де гIертилга. Вашингтона цхьадола дагадоаллар — Ливе къулбехьерча доазон тIа кхохкам чIоагIбар, цу Iарбий мехкара хьал толадар.

Шийна тергам тIаозаш да духьал цIена африкански гIулакх долча цу проблемана ВIашагIкхийтта Штаташ юкъегIертилга. Паччахьалкхен департамента викало мукIарал ма дарра, «ОАЕ-тара моллагIа дале а официальни дехар кхаьчадаш США администрацега» юкъарафрикански низашта юкъе дакъа лапара кхакъехьа. Африка цу районе США леладеча гIуланхаша континенто кхохкам ирбалара кеода моттиг хьаю.

Чад республикера хьал меттаоттадара а из машаре дегIаккхувлара а эшар фуд аьлча, из да Вашингтон цу мехка чурча гIулакхашта юкъе ца гIертилга.

В. МАТЯШ, С. КУЛИК. (ТАСС).

КАЛЕЙДОСКОП

СИМЕНОНА ТIЕХХЬАРА КНИЖКА

«Со дийна а волаш дуне гургдола тIехххьара книжка да ер» — ишта аьнад французски йаздархочо Жорж Сименона «Пресс де ла Сите» яхача парижски издательстве дукха ха йоаццаш араьнача шийн мемуарех. Сименона произведенеш дIаяьржай дунен тIа 55 меттала 500 миллион экземпляр тираж йолаш, цар сюжета ларда тIа оттадаь да 52 художественни 300 телевизионни фильмаш. Къаьстта чIоагIа наха вовзийтар автор комиссарах Мегрэх долча историеша, цуна хетадаьд цо деаткъа совгIа книжка.

«Сох лаьцна 50 совгIа монографи, 50-нел кIезигагIа йоаццаш диссертацеш СССР-е, Япое, США, Франце, ишта кхыча мехкашка, — аьнад журналисташна 78 шу даьннача йаздархочо. — Аз лаьрхIад, — укх дунен тIара дIавахалехьа, со сайх дуцадола бокъо йолаш ва, аьнна».

Сименона ма аллара, мемуараш цунна эггара керттера а эггара халагIа а дола книжка хилар. Мегрех долча романашта ворхI де тоъаш хиннадале, мемуараш лаьцнай борхI бетта хIара дени ялх сахьата лаьеш. Керда книжка — уж ца празах, хIамах доггьнкха халарах, безамах, сатем байна хиларах, торонах а хьаьнсарча Бельгерча, цо ма аллара, «зIамига нах» болча юхава гIертарах дола дувцараш.

ТIАБЕГIА ВАН-ГОГАШ

Парижски вахара колоритах дIаяьсташ доаца дакъа а хиина дIаэттаб дукхача хана дена, наха гучча, улица юкъе шоай картинаш кхелла бола Монмартра художникаш. Бакъда, фе хилалаш йоах, атта хIамах тешаш болча туристашка «Санди таймс» яхача газето — искусства гIулакх леладечарна юкъе кийслуш хул атгача рузкъана тIехьабаьнна жрецаш.

Хьажа, мел шорттага дула сурт, Сакре кер яхача килиса сурт сайрийна йистедалелза мишта дус. ХIаьта а, бIарчача дайпахье цу лотока мольберта гонахьа кадай мах беш хулар. Шоватка итт доллара 700 долларга кхаччалца бар картиний мах. Цар бокъонца бола автораш Монмартре вIалла ца хиина хила тарлу. Цар кхоли уж пейзажаш открыткаш тIара, тIаккха дохк хIамах ца къахкаш шоай гIулакх тоаде гIертача нахага, цар юхадохк из «товар» партешка Монмартре массаза болча неоимпрессионисташка. ХIара партена юкъе массехк йисте балаза болх хул, уж лаьрхIа да мольберта-витринана «шедевр кхоллеш» сенна нех оттае.

(АПН).

Американски общественность чIоагIа эгIазъяьха я тIехь-тIехьагIа дукхагIа Сальвадора реакционни режима тIема-экономически новкъостал а деш Вашингтоно леладеча гIулакхашта. ВIашагIкхийттача Штаташкaвена Сальвадора хунтала керте латта Дуартеи цунна тIехьабераш — палачаши леладеча деношна мехкарча дукхача городашка чакхъяьннай цу гIулакхашта духьалара демонстрацеш.

ХIаьта а хунтана кхы а верда доллараш лулга вIашIтIехьдаьккхад Дуарте: цунна деннад 61 миллион доллар. Цул совгIа администраце решени а яьй американски тIема «советникаш» Сальвадорера ара ца бахара хьакъехьа, сентябрь бетта уж арабоахаргба аьнна деш дена дале а.

СУРТА ТIА: Сан-Франциско хиннача дукхача наьха демонстрацена юкъе дакъалоацараш. 5 эзар саг юкъе вола из манифестаци вихаяра полицейски отрядаш йоалаьь хинай цига. Массехк сага чхьонкараш а йийттай нах дайца чу а бехнаб.

АП—ТАСС сурт.

Сийлахьчу юбилейте кхачаделлахь

КОТАЛОНИЙ НОВКЪА

Хьаа ва…яр къоначa Советски Республикина 1918 шу. Массайолча оагІоральара чухьелхар вай мехка интервенташ, гІеттаяр чура контрреволюци. Царна духьала вІашагІъеллачa 15 фронте тІемаш лоаттаде дийзар къонача Цlечa эскара.

КІайча инаралашта духьала эттар хІаназа вІашагІъелла ЦхьоалагІа арми. Цийн историеа юкъейнхьай цо дукха сийлен коталонаш.

Козловера аьная Воронеже, Луганске, Ростове гІолла кхоач ва город Грозне. Цхьа вІезайга ха аьлча бархІлагІа арми аьнка цІи тул цох.

Болабу кІай инаралаш, доалол арахкоес интервенташ. Цар даьча дукхача зеной лераш дІаяхара, мехна промышленность, юрта боахам, цаькъаш, гІишлош, кхы дукха а цар тоадара эшар болхлой куйгаш, хІаьта уж, дерригаш хІана дац аьнна дараш, эскаре дар.

Фронташка коталонаш яхарах, кІайча бандай гІаьрахой бохабаь хІалакбарах дукха фронташ дІайоах, хІаьта эскарий тыловой частех вІашагІйохи трудармеш.

Ишта Къулбаседа Кавказе а вІашагІдолл бархІлагІча цІечa эскара тыловой частех Кавказски къахьегама эскар. Республика Реввоенсовета приказагІа 1920 шера 21 марта вІашагІделлачa цу эскара керте отт И. В. Коснор. Кхача, лоакъар Іалашдар, заводашкен машиннаькъа станцешкен довгора лаьрхІа дакча хьатІаовар, балхаш дара эІача маха мобилизаци яр — йз да цун керттера декхар.

Ставропольски губернена, Терски Кубански областашта, е вешта аьлча, Грознегарен Петровскегарен (Махачкала) Туапсеген Сочеген кхаччалца йолча территорена гІулакх дора Кавказски къахьегама эскаро. Дукха балхаш даьд цо Тайрна тІа гІолла тІаьш техкаш. Алагирски заводашка бода машиннинкъ буллаш, Майкопа, Соченен Туапсенен юке хьу кийчйора. Цу дерригне хьахьокх мел дукха пайдане гІулакхаш даьд.

Къьстта дукха балхаш даьд эскархоша Нохч-ГІалгІайчене. Вай Грозне тІа мел баьккхача йисай цар лераш — Къаьнача промыслашка бода машеннкъ билдеб Заградински инженерни полка бІухоше, дуккхача нах бахача цІеношта ремонт яьй, дукка кхыдараш даьд. Граждански тІема лераш дукха йисаяр Грозне. Пархі аьнна йохаяь хІамаца пайдана йоацача аькхаяр кІайча казакий бандаша Грозне машиннаькъа станци, хІама юке ца дуташ йоагаьар Керда промыслаш, скважинаша дукхагІча даьхье болх беш ца хиларан буруб вІалла а тоххаш дацар, мехкдаьтта заводаш йохальяр.

1920 шера май бетта Грозненски мехкдаьтта промышленность халкъа рузкъа хилар дІакхайкхадир. Цхьабакъда, мехкдаьтта промышленность юхаметтаоттаяра эша болхлойн технически инзаши граждански тІемо СССР ерригача территоре тІа гІолла дІа-юхе дийкъадар. Цудухьа юкхьанца мехкдаьтта промышленность дегІайоалаяра декхараш кхоачашдора Кавказски къахьегама эскара бІухоша. Дукха бар цун мугІарашка кулга говзал йола специалисташ. БархІ шера цахаддаш лаьттача тІемашна дакъа лоацаш хиннача болхлой кулгаша сатессадар машареча къахьегамга. Шоай низи хьянари ца кходен къахьег бІухоша скважинашта ремонташ а еш царга юха болх байтара, юхаметтаоттаю промыслаш; цхьаниена тІехьа шоллагІчо болх дІаболабу заводаша, дІадоладу буруа тохара балхаш, мехкдаьтта чакхдахарах керда продукташ: феткен, бензин, солярка, кхыдола доагор, арахец. Из дерригa а ду эшшача боарамах финансови средствашь, материалаш йоацаше.

1922 шера июль бетта эскара расформированн ю, хІаьта технически болхлойи квалифицированни специалисташи «Грознефть» объединене предприятешка балха хьожабу.

Грозненски мехкдаьтта промышленность дегІайоалаяра къахьайгача хьалхарча пхе шера, 1913 шерица ниййсбича, цу хана доахаши чакхдоахаши хиннача мехкдаьтта боарам юхаметтаоттабарал совгІа, дикка сов а боал 1925 шера.

Шерра производствана юкъейоалаю рационализаци, эггара, хьадха доладу кхеста буруб тоха, буруб тохара балхашка бода мах 510 сомагара 350 сомаге кхоач скважиней конструкцеш эргаьлха тоаярах, хІаьта мехкдаьтта даинхарга бода мах 45 кепигигара 22—25 кепигига кхаччалца лоллу. Мехкдаьттах маьхера продукташ дукхагІа йовх. Хьал а нь болх бе йолаенний газах бензин даккхара СССР эггара хьалхара йола газолиновн завод.

Шерра дІа а доладаь дІахо ду цу хана гІишлош ярa балхаш, кийчъю промыслови болхлой керда кадраш. ВІалла ца хиннача тайпара дукха да Іодекка машиннаькъаши шоссейни наькъаши...

Цу дерригне хьагойт, граждански тІемя шерашка юхе хІама ца дуташ йохаяь хиннa мехкдаьтта промышленность «Грознефть» объединене болхлоша, хьалха хиннача Кавказски къахьегама эскара бІухоша бокъонца юхаметтаоттаьь хилари ший боахам юха дегІабоалабеше пачхахьалкхен сагогагІа дола СССР довгорца ІалацгІьяра заказаш кхоачашдаь хилари.

Ишта лоархІаме декхараш кхоачашдаьд Кавказски къахьегама эскаре болх баьча бІухоша. Цар сийлен гІулакхаш боакхо яиза дисадац. Грозне дукхача улицашa, поселкаш, майдаша лелаю гІорбаьнача бІухой цІераш. Царех цаІ а микрорайоне И. В. Коснора цІи лелаеш а. Нохч-ГІалгІайче вІашагІъелла 60 шу дизарен из Россена юкъекха 200 шу дизарен деза цІей хьатІакхоачаш къонача поахала довзийтача баькаьа да вай дай сийлен гІулакхаши цар сий дола вахара никъи.

Л. ПАРОВА,
Нохч-ГІалгІай ЦГ архива болхло.

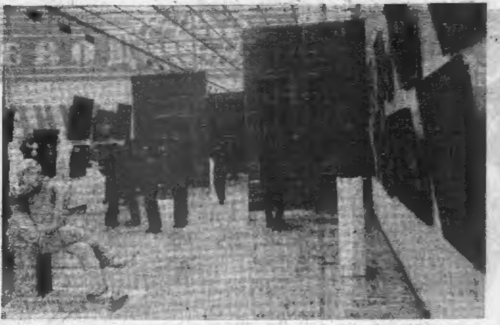

МОСКВА. Россе художникий творчески пятилетка итог еш санна хІама да художника Центральни цІагІа хьайайлла «Даьй мехка гІолла» яха республикански выставка. Экспозицена чубоагІа пхи эзар совгІа болх. — Российски Федераце изобразительни искусства дукхача къамех болгІа мастераша республика художникий съезда кийчъаь отчет.

Вахар ма дарра хьахьокхаш я Даьхен таханарча дена, вай заманхочун творчески къахьегама хетаяь произведенеш.

Таханара да хьадолалуча кхоачеду цай мехка дІакха турсале хакаш юнцача балхаша. Цар хьахьокх 1917 шера Октябра дилурдгоаца денош, эггара хьалхарча пятилетвай романтика. Сийлахьбоккхача Даймехка тІеи тІа советски халкъо аьккха вІалла йоврГйоаца котало. Ленина, Коммунистически партена, социалистически революцена хетадаь балхаш хьахьокхаш да, ерригача разделашка.

СУРТАШ ТІА: 1. выставка залашка.

2. «Йздархо Распутин Валентин» яха РСФСР халкъа художника А. И. Алексеева (Иркутск) вилла сурт.

А. ЧУМИЧЕВА сурт.

КИНОИ БЕРАШИ

Кинотеатрашка укхаза хьалтеха йоаллаш хул «Ялхайтта шу даланза дола бераш чудитац» яха объявлени. Бакъда, вай декхар кхыдар да: «Ялхайтта шу даланза дола бераш дех» яха объявленеш ма хулла дукхагІа хилийтар. Из иштта хилийтара эш школьни кинотеатраш, уж хьаделлийта гІерташ шоай хур ду республикерчь пачхахьалкхен кино а цун методкабинета в болхлоша, хІаьта дукхагІа цу гІулакха оарцагІъяла езача халкъа образоване органаша вІалла тІаэцац уж хьелларах дола къамаьл.

Царне дагадоаллар фу хоаш да. Уж кхер цу балха хьехархой низ дІа ца кхачар. Из иштта дац цу балха лаьрхІа массайолча школашка болаш ба организатораш.

Вай мехка берий кинематографаш хиларо цІаьхка в тешал ду мел йоакхо ю вайцига нкувш йоагІача тІехьен. Коммунистически общества эзаза саг хургволаш хьалххевера кхоачам бац дукхьал хьаькъал дегІаденадар аьнна, иштта вахара массе оагІорахьара дегІальхка уйлаш хила еза цун. ХІаьта укхаза керттера лоархІам болаш да кино.

«Берашта язду кинижкаш, царна кхетам бале лерхІаш язду, кхетам — из ба саг ший вахара дуьхІавоаккхар», — аьнад В. Г. Белински берий кинижкаех. Уж дешаш маьрра ала йиш я кинох а, хІана аьлча эстетически ирабственния кхетам балар шоайта къовстаде йиш йолаш хІамаш дац.

«Кино» яха дош хезача дуккхача берий бІаргаш сийрдадовл, «цІей» яха дош хезача санна. ХІаьта фильмага хьежачул тІехьагІа пох чІоагІа саньерза балс. дуккхача хеш дуьи цар на. ТІакха шоай школьни кинотеатр хилча цар торо хургьяр бІаргалайна фильм хьехархочуна дуьцц, цуна дагабовла, пох аьца сочинени язье.

Дика аттер санна ва, киноега хьажа хеш дола берий оамалашца тара хила гІерташ хул ца фильмерча турпала. Цо хьахьокх кинос берий дегашка хозагІйола уйлаш сомайоахилга, наькъа гІозал. гІайгІа шоай яр сепна пар тІаацилга. Из къаьгга хьагойташ да е масал. «Тимури цун команден» яха фильм хьенхачул тІехьагІа, вай мехкара дукха бераш лоаза даьлар «Тимура лоазарех», миллионаш эІамига гражданаш оамалашца, гІулакхашца тара хила гІертар фильмерча турпала.

Цу масало дизза жоп лу Берий кинотеатро фу дургза вайна? яхача хаттара. Кхета ма балха литература е изобразительни искусства влияние чІоагІагІа я кинематографе еш йола влияни. Иштта дале а, цо лохбаш искусства кхьча тайпай лоархІам, царех хІаране шоай методаш, выразительни средствашь я. Берий фильмаш хьекхоллаш дакъа лаьцад С. Маршака, А. Гайдара, В. Катаева, А. Бартос, кхыча дуккхача йоазонхоша.

«Берашта яздача кинижко, театра иштта лер йитац берий дегашка, фильмаша мо», — йаьад «Культура и жизнь» яхача газета тІа С. Маршака, Л. Кассиле. Кино, из да берашта дуне бІаргадайташ, довзийтац дола кор. Из да литература а театра а пропагандист.

Тахан школай практикера гуш да дешархошта киноискусство вовзийтара вІалла йоакхо ца ела. ХІаьта кинох йола занятеш йолча школашка хьехархочо торж ший балха дукхьал цхьа форма, цхьабакъда, цхьа форма кховчам болаш яц берашта биаза кинох бола кхетам балара.

Цу тайпарча занятей технически база а хиша дІаотта деза школьни кинотеатраш. ХІанзарчоа республике кІезига да уж. Бакъда, кхоаненга а ца дехкаш школьни кинотеатраш хьадар вай декхар да.

Х. НАСУГАЕВ.
НГІАССР пачхахьалкхен кино методкабинета директор.

МУГЗАРОВ ТАМЕРЛАНА — «ДОШО ОСКАР»

Укх шера кхо бутт баьккхай Японе Советски цирка артисташа. Цу хана японски зрителашта цар хьенкад 160 концерт, царна юкъе Нохч-ГІалгІайчен джигиташ юкъе болаш отгадарш а долаш.

Массаза а санна укх японски зрителашта Іалаьмате боккха эстетически садоІам беш чакхъьяьхай уж гастролаш. Цуморча гастролашта дахагІа доелийт шоайна совцетеш а японски а халкъаш, чІоагІду царна юкъера доттагІал. Гастролашка лакха искусство гойтарах цу гастролашка дакъа лоацаш хиннача советски артистанашта японцаши деннад «Дошо Оскар» яха Японе телевиденея, моттигерча кепайоазон органашен кхайкадаь хиина пхи совгІат. Царех цаІ — Нохч-ГІалгІай цирковой програма кулгалдочуна, Нохч-ГІалгІай АССР халкъа артиста, Российски Федераце заслуженни артиста Нугзаров Тамерлана. ШоллагІдар — Московски пачхьалкхен цирка артиста — Куклачев Юрена.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Къонача литераторий семинар

Укх денощка республикерча йоазонхой Союзе ший болх дІабихьар къонача литераторий нийслагІча семинаро. Къонача йоазонхоша карагІдаьнарех а ца дулаш дисарех а дуаца аьнна гулбелар укхаза гІорбаьнна бола йоазонхой а литературе. Шоай хьалхара гІа боаккхараш а. Семинар хьайийллар республика халкъа поэтесса Р. С. Ахматова.

КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъеш къонача авторашца бечa балхах доклад йир Нохч-ГІалгІай йоазонхой правлене члена Г. Гагиева.

Цо белгалдаьккхар укх тІехьарча шин-кхаь шера къоначарна карагІдаьнараш доаккхал де мегаргдолаш долга. Хьалха хиннарел дукха шерагІа я цар произведеней тематически оагІув, чулоацамга диллача Іойнйшача чулоацам болаш я уж. Цуна тешал деш да тІехьарча хана кепа а теха арадаьна Кодзоев Тимура «Цlе зива», Ахильгов Михаьила «Алхан бийса», Арчаков Сале «Іуйре дина хийла» яха къайсткъаьста, «Наькъий иллеш», «Са мохк» яха коллективни книжкаш.

Къоначарна хьалхашка латтача керттерча декхарех да шоай заманхочун-къахьегамхочун сурт-сибат къахколлар, цун гІулакхаш, оамалаш, карагІдаьнараш хьахоллар. Дукхьал цох произведени Іолзьяй аьнна долаш дац, керттердар да из произведени Іоешачун дег чу йиж, цунна езалар.

Къонача авторех дукхагІбараш поэзаца болх беш ба, хІаьта проза драматургии наькъа мо тІехьаьюс. Иштта, кІезига ба берашта лаьрхІа произведенеш язъераш а. ТІехьаьюсаш йола жанраш дегІакхувлар дІахойодача хана къоначар керттера декхар а хинна дІаотта деза.

Алапза дарсдац хІама а вай вахаре нийслуш долча дукха воча гІулакхашта дукхьала йола произведенеш кІезига хилар. Цуна а терко е уйла тІаьхийта еза къоначар.

Вахарцара бувзам — из поэзе низ ба, тІаккха вахарца нийслуш дола, наькъ бІарго ца зувш дола хІама зе а зийна царга дІахьоккхар хІара йоазонхочун декхар да. Бакъда, из дІахьокха деза наха пайдаева хургйолча тайпара.

Къоначарна шоай талант дегІаккхувлара мел эшар долаш да вай республике.

Доклад яьйначул тІехьагІа къамаьлаш дир республика культура министра заместитела А. Г. Митрофанова, КПСС обкома культура отдела заведующе заместитела Э. А. Роменеца, боккхагІболча йоазонхоша.

КІоарга чулоацам болаш йола художественни произведенеш хьакхоллярах комсомола обкома сийлен грамоташ елар З. Яндарбиева, В. Мусатова, С. Арчакова.

С. ЧАКОВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

1 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — ІуйранаРа гимнастика.
10.00 — «Тха хьежа йиш яц». Художественни фильм.
11.20 — «Хьайбай дуней тІа».
12.20 — «Кердадараш».
15.30 — «Кердадараш».
15.50 — «Наши Франко» вай 125 шу дизарга. Телевизиони документальни фильм.
16.40 — «ПТУ, миштa фу хьеха».
17.25 — Кагирхошта йола музыкальни программа.
18.15 — Лаоса къамин цІейта — республика дІакхайкхара дента. «Лаоса — революце бекха гІа». Документальни фильм.
19.45 — «Такой дуней тІа».
20.00 — «Ілнмаш вахар».
20.30 — Г. Свиридови В. Маяковски стихашта язъь солистанаши хорни бола патетически оратори.
21.05 — «ЗІамига лаьтта». Телевизионни дукха серийни документальни фильм. Ион. Л. И. Брежнева книжкагІа. Хьалхара фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — Хоккей йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Динамо» (Москва). КхоалагІа период.
23.10 — «Такой дуней тІа».
23.35 — Хоккей йола СССР чемпионат. «Сокол» — «Спартак». КхоалагІа период.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — 16.40 — «Бригадин вайредан йола уйлаш». Іилман-популярни фильм.
10.05 — 11.05 — Французски мотт.
10.35 — 11.45 — Природоведени. 2 класс.
10.35 — ПТУ дешархоашта. Хими.
11.25 — «Сийлала Байкал». Іилман - популярни фильм.
12.40 — 13.40 — Физика. 8 класс.
13.10 — «Шахматни школа».
14.10 — Р. Роллан. Вахарна книжкаши оагІонаш.
14.50 — Экран — хьехархочунa. Советски пачхьалкхен бакъоний дарлаш. 8 класс.
16.00 — Истори. 8 класс.
15.55 — В. Н. Гоголь. «Ревизор».
17.05 — «Театр — берашта».
17.40 — Мультфильм.
17.50 — «Дунен халкъашта шера обозрени» (ГІалгІай меттала).
18.05 — Зиш техе тІалe, из республика. «Бригадир». Грозненски телевидени студе фильм.
18.20 — «Нохч - ГІалгІайче гІолла».
18.00 — Киножурнал.
18.00 — «Халкъа депутатий Советашка» (нохчий меттала).
19.10 — «Сийрдача кхоанехга дІаоеха со». Художественни фильм.
20.45 — «Бийса дика хила хийла шун, бераш!».
22.00 — «Ха».
22.25 — «Дело Артамоновых». Художественни фильм.

2 ДЕКАБРЬ

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — ІуйранаРа гимнастика.
10.05 — «Дело Артамоновых» яха художественни фильм.
11.30 — Фильм-концерт.
11.45 — «Хена оален бухь». Телевизиони документальни фильм.
12.35 — «Кердадараш».
15.30 — «Кердадараш».
16.30 — «СибарегІен ГІалагІа». Кинопрограмма.
16.45 — Гуржий композиторий произведенеех йола концерт.
17.15 — «Эрсий къамаьл».
17.45 — Центральни телевидени ерригеэшин радиое эрсий халкъа инструментий академически оркестра концерт.
18.15 — «Зуманчаш, мича ша!».
19.00 — «Цхьан салахь цІа бохх...».
19.20 — «Цlогандаш». Мультфильм.
19.45 — «Такой дуней тІа».
20.05 — «Анимамика яхом белом...».
20.30 — СССР-ер Афганистана Демократически РеспубликаНа юкъера доттагІлен, тешаме лоаттачун юкъметтига, цхьан къахьегарах йолча договора кулгаш лаьцарга. Афгански артистий концерт.
21.00 — «ЗІамига Лаьтта». Телевизиони дукхасерийни документальни фильм. Ион. Л. И. Брежнева книжках. Фильм шоллагІа.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Халкъа иллеш».
22.50 — «Такой дуней тІа».
23.35 — РСФСР халкъа артистка Л. Гурченко дІаелаш дола тІема иллера иллеш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — Іилман-популярни фильм.
10.05 — 12.05 — 17.20 — Немецки мотт.
10.35 — Возрождени хІанара искусство. ПхьагІа перспектива.
11.15 — «Дийна вагалаттам». Тlема хана публицистика.
12.40 — 13.40 — История. 9 класс.
13.10 — 17.00 — «Школа. Дойнеший».
14.10 — А. С. Грибоедов. Вахарна книжкаши оагІонаш.
15.00 — Экран — хьехархочунa. Саги анатоми, физиологи, гигиена. 8 класс.
16.30 — ПТУ мишта фу хьеха. «Шахтерий сийлен тІехь».
18.00 — «Музыкальни поэзи».
18.05 — «Темашийна хов фа».
18.20 — «ДоттагІал». Киножурнал.
18.40 — «Нохч-ГІалгІайче гІолла».
19.00 — Киножурнал.
19.10 — «Наследоватически болха практикера». Иштта бoадаш тоаям.
19.35 — «Къоначар оазаш». Республикански къонача литераторий семинара дакъа лоацаш хиннарчар дуьш. (ГІалгІай меттала).
20.00 — Фридрих Энгельс. Вахара оагІонаш.
20.45 — «Бийса дика хила хийла шун, бераш!».
21.00 — Музыкальни абонемент. П. И. Чайковский. «Шера хана».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Пиратон». Художественни фильм.

РАДИО

1 ДЕКАБРЬ

6.30 — «Юртара Іуйранаш» (эрсий меттала).
6.30 — Передачий программа (эрсий, гІалгІай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
8.20 — «Автоинспектора бюллетень» (гІалгІай меттала).
8.30 — Халкъара дешараш (гІалгІай меттала).
8.45 — «Пятилетка гвардейцаш». Корреспонденции (нохчий меттала).
9.25 — Нохч - ГІалгІайче ший лоІамагІа Россена юкъекха 200 шу дизарга. «ЦхьоагІон этапеш». Исторически Іилмай кандидата С. И. Умарова беседа (нохчий меттала).
9.40 — Москва вІала лаьттача тІема 40 шу дизарга. ТІем тІа вакъа лаьцача П. Ф. Волкова дуьц (эрсий меттала).
12.15 — «Тхога язду». Радиожурнал (нохчий меттала).
12.30 — «Къона заменхо» (гІалгІай меттала).
18.15 — Передачий программа. Хаоттамах бола хоам (эрсий меттала).
18.18 — Юрта бокхдар хьалхе делакерчарна. Концерт (эрсий меттала).
18.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
19.30 — Хоамаш.

21.40 — У. Вацузиняеов. «Лоацгой думная».
21.57 — И. Рогалевский. «Нохчий марш».

2 ДЕКАБРЬ

6.30 — Дунен халкъашта шерара обзорни (гІалгІай меттала).
6.45 — Хоамаш.
6.30 — Передачий программа (эрсий, нохчий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.20 — «Даймехкан доар плоаш» (нохчий меттала).
12.15 — «ДоттагІлен накъахагІа». Беседа (эрсий меттала).
12.35 — «Спортивни Нохч-ГІалгІайче» (эрсий меттала).
17.00 — Передачий программа. Хоттам (эрсий меттала).
17.05 — ЦК КПСС-а (1981 шера ноябрьски пленумна) сесиаша декхар тІаьула (гІалгІай меттала).
17.15 — «Хьона. Даьхе. салтечун доггІ» (нохчий меттала).
17.45 — «Юртбоахамна техникан ремонт еш латта» (нохчий меттала).
19.00 — Керла хоамаш (эрсий, нохчий, гІалгІай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

1 ДЕКАБРЬ

19.00 — Черными. «Веселый перекресток». Оперетта кагІонех оттаьь радиокомпозици.
19.38 — Моттигерча композиторий произведеней концерт.
20.22 — Х. Галаева юмористически дуьцараш.
20.37 — «ДІаоаш Буруаца Маллаха». Концерт.
21.12 — «ДІалоаш Пасхоева Рамзана». Концерт.

2 ДЕКАБРЬ

19.00 — И. Козанске стихашта язья иллеш.
19.30 — «Лирически иллеш». Концерт (нохчий меттала).
20.14 — Моттигерча композиторий лирически иллеш. Концерт (гІалгІай меттала).
20.32 — «СалаІара минуттеш» яха передача. Х. Саренаева юмористически дуьцараш.
21.11 — «Белакъажар». Эстрадни концерт (эрсий меттала).
21.26 — Нохч - ГІалгІай музыка концерт.

Хоаттам

Тахан республике гІоллен Грознен морхаш а йолаш, пхьайолча хана догІа а делхаш, Іуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 5—10, Грозне 7—9 градус йовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, пхьайолча моттигашка догІа а делхаш, дохк а доаллаш, тайп-тайпарча оагІонашкара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана —1 +4, дийнахьа +6 +10 градус йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Унахцlенон служба

ДАРБА ДУ ЛАЗЕР

— ВІара ма хьежа! — яхаьхоз команда. Юхь дІаерзийнар аз лазерни аппарат тургІоацаш. ЦІакъ — аьнна цхьан хІаман тата хьахоз. Цу бІарга цІацкъам тохача юнъа со аьрда пхьарса хоалу кулги пхьарси вІашагІа хоттачa моттигал кІезига лакхехьа йІовхал. Сайна цига гІолла батгІа бІайха чІий чакхбаьккхача санна хеталуш.

— Из я-кх ерригa процедура, — аьлар цІена хулача лазарий Института вокххагІа волча Іилман балхахочо Ракчеев Анатоле. — Шу кІира даьлча лар а юсаргьяц хьа пийгах.

Со цецваьннага кхета а дац, истела дІатІа а ваха, цу тІара суртий пачка хьаийцар цо:

— Гой хьона, малагІа лазараш дола укхаз ихаб тхо долча.

Массенел чІоагІагІа цецваьккхар со цхьан сурто. Цу тІа гуш яр цунна тІерча йокхийча баьде бос болча бегаша вІірчаьнкха маІача сага юкъ.

— Шофер ва из, — аьлар А. Ракчеева. — Массехк шу хьалха бензин ийкха а ийкха юкъе тІа хаги доагамаш дир цунна. Човнаш йийрзар, амма, цу моттигашкара дулха мазаш увзе а луш, бегаш хилар юкъа тІа. Уж дІаяхара оаха пайда ийцар низ болча ядерни излучених.

Цо хьаделар сога массехк сурт, сона бІаргадайна дІама со ама воаккхаш дар. Шофера юхь цхьаькха хІама тІадоацаш цІена яр. Аллхе низтъа зелуш долча бегаех юхе дисача миаша дуьцар из юхь йолча саго лайнача халонех. Институте бола беш болга нахаца дукха балхеш де дийзар А. Ракчеева царга цу лазара дарба дара эша мощность а лазерни вспышкай йІовхал а къоастаяйтара. ХІана патологически ткань йохаяра а лазар кхетанза йолчоах из хьакъоастаяра эша хьалаш хьадара в эшарта секундах эзар дакъа дича царех цхьан даькъа дІоахал дола облучени цаІ с кхоъ — цар дукхал деагаиий доахалген эІамигалген хьежжа кургда. Цу лазара дарба деш моллхаш вІалла эша а эшаш лораш, дукхьал дезинфицированни еча средствашкара дІайиккхача.

Іалаьмате дика дар тайп-тайпара йолча човнашта муаш дайтара хаддаза лазера лохача интенсивни излучене еча действех хьахиннараш. Гучадаьлар, лазеро эІанаро човна сихагІа муа байтара ноакъостал дараз совгІа, хІаьта из а чІоагІа лоархІаме да, лазар ца хоалалийтара эффект а луш хилар.

Института директора профессора Скрынкин Юре лерхІ, лазера эІанараштa тахан а рекомендаци яла йиш я доагамах хиннача дукхача хана деза ца ерзаш хьайовгІача човнашта, ирало, кхьча хІамо аьча човнашта, йийлача маькенна, тромбофлебитах хинна язва, и. кх. дІ. лазарашта дарба дара. Бокъонца къоаста а луш гучадаккха вІаштІехьдаьннад лазерни эІанаро хувцама процессашта стимулирующи действи еш хилар. Из деш хьинар совдоал човнаш тхьайсача тканех цІенъялара ноакъостал деш йолча ферментий. Лазерни излучене, цІека тІа аьлча нерваш кхоачалуча моттигашта воздействи а еш, раздражени ю. нерта хьаь цІека хоалуча центрий хьинара стимулировани ю. Облученн яьчул тІехьагІа човнашта чурча лазар хьедеча микробашта антибиотикаша ю воздействи хоалуш лакхлу. цо совйоакх цу молхай эффективность.

Гучальлар, цхьаькха лоархІаме факт а. ЦІе миаша еп йола реакци лазерна облучени еш йолча хана дукхалагІа кІезигалга хьежжа хулаш хиннай. Пхе минутага кхачалша йолча хана лазара цІена облучени йиза цІий сихагІа лела я доал миаш шер а лу. 8 минутал совгІа облучени йича, миаш готлу. Уж хІамаш харо йиш хилийтар анемана, нейродермита, цхьан метте кІон луча цІека, тІехкара хьисапе го баьйкка даьинача кІомаргашта, кхьча лазарашта дарба дара лазера эІанарех толамца пайда ийбс. Лораша лерхІ, лазерни эІанарна аллергически реакцеш еш йола веществаш цІена хьахилийтан аьнна.

ЦІена бокъонца лазар кхийттача участкашта лазера эІанараша ю воздействи йовзарца цхьан профессора Аманна Калачкарина кулгал а деш биологически хьинаре тІадамаш оалача (акупунктура тІадамашта) тохкамаш а ду институте. ТІехьарча хана дикка дукхагІа дІаухийт теркам рефлексотерапена, из феца, хица, кхачан продукташца, молхашца хулаш йолча веществаша хьедеш дола аллергически лазараш бахача нахи юкъе шерра даржарца дувзаденна да. Цул совгІа, башха кІезига яц йовзаш йолча средствашца дарба дулуш доацача лазарашта рефлексотерапе тайп - тайпача методий гІонца деш дола дарба дикка хулаш моттигаш. ХІанал из? Сенах латт хьинаре тІадамаш? МалагІча наькъашка гІолла дувзаденна да уж процесши шоаех лаьттача организмаша? ХІанзарчоа ховш дац.

Оптико - физически дустамий Ерригсоюзни Іилма тохкама институте (ВНИИОФИ) хьаьйй цу хІама хоалуш долча тІадамашта лазерни эІанарца воздействи яра йола прибор. Цунна вирбаци яьй цІека хулача лазарий Институте. Из прибор кийчъеча дакъа лоацаш хиннача ВНИИОФИ йоккхагІа йолча Іилман балхахочо Романова Эльвирас иштта дийцар цу хьакъехьа:

— Оаха «РИТМ» аьнна цІи тилла тха прибор этта йоллалу йоккха йоацача чемоданчика чу. Цун керттера дакъа да цо луча сердала эІи стекловолоконни карсига гІолла сага дегІа моллагІча тІадамга кхоачае йиш йола пар тетивни лазер. Цул совгІа, прибора гІонца сиха а вийса в лаха йиш я хьинаре тІадам. Гаргга дадача тІадамашца нийсдича электропотенциал эггара йоккхагІа я цунна чу. Лазерна ю облучени 5—10 секунда йІаьх а ду вІалла хоалуш а хилац. Атталга а чоалхаке ца хиларга а диллача из процедура дикка гІойленагІа я традиционни маьхи Іеттарал: лазера эІанаро лазар дац, стерилизаци е эзаш яц, из дегІа моллагІча участке кхоачае йиш я. цамогаш вола сат ше уллачара меттахьа а ца хьовеш. Мехка дуккхача клиникашка лазеропунктура гІонца толамца дарба ду тахан ревматоидни артриташта, бронхиальни астмана, радикулиташта, нейродермита шерра яьржача формашта, цІеча шаьрача кІомаргашта, экзема санна долча лазарашта.

Юрий САМОЙЛОВ,
технически Іилмай кандидат. («Московские новости» — АПН).

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделаш: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кехаьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттеи деношка

СФ02492. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяков ске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 4506.